

PREOBLIKOVALNA OPREMA

20 let razvoja in proizvodnje

Leta 1961 smo se v Litostroju načrtno opredelili za novo proizvodno vejo, ki je vključevala stroje za obdelavo kovin in nekovin s preoblikovanjem ter izdelali prvi industrijsko uporaben stroj.

Prvi začetki izdelave strojev za obdelavo kovin in nekovin segajo v leto 1950. Lahko se pohvalimo, da je bila prva jugoslovanska stiskalnica izdelana prav v Litostroju in sicer v industrijski šoli. Leta 1959 so bile izdelane prve hidravlične stiskalnice za industrijo azbesta, leta 1960 pa prva hidravlična stiskalnica s silo 3150 kN za bakelit, ki jo še danes uporabljajo v Gorenju.

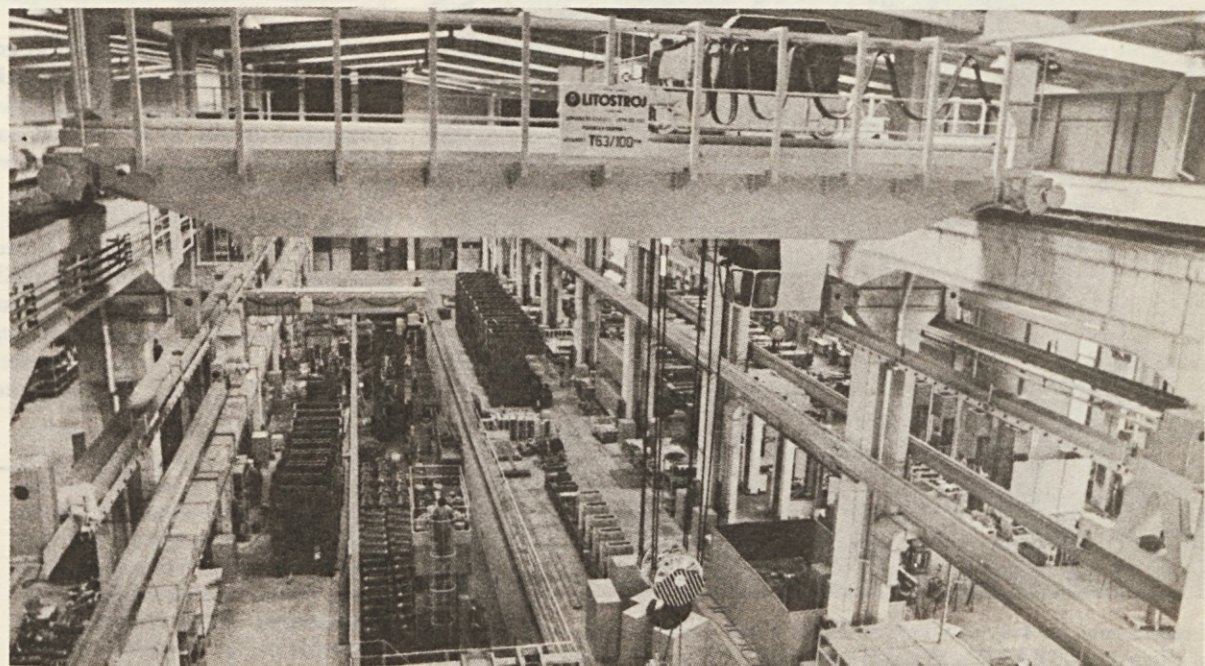
Načrtni razvoj in proizvodnja se je začela leta 1961. Takrat smo na osnovi povpraševanja na jugoslovanskem trgu (začela se je namreč intenzivno razvijati predelovalna industrija) in registracije poslovanja podjetja Litostroj, ki po dogovoru lahko izdeluje poleg ostalih vej strojegradnje tudi stroje za obdelavo kovin in nekovin, prevzeli dejavnost ter zagotovili osnove za novo proizvodno vejo.

Z realizacijo nove proizvodnje smo obogatili proizvodni program TZ Litostroja še za enega člana v družini

strojegradnje, za kar je bila tudi proizvodna organizacija že prvotno zgrajena (Livarna in Tovarna strojev).

Novo dejavnost smo poimenovali preoblikovalna tehnika, zaradi načina obdelave kovin in nekovin s preoblikovanjem, ki zajema izdelovalne postopke brez odvzemanja materiala. Za preoblikovalno tehniko pa izdelujemo stroje, orodja in mehanizacijo strege.

Iz navedenih smiselnih zaključkov smo oblikovali širši proizvodni program, ki je dolgoročno načrtan in v

Montažna jama v novi hali tozda PPO dobiva vse večji pomen.

celoti usklajen z ostalimi proizvajalci preoblikovalne opreme v Jugoslaviji ter vsebuje:

- obravnavo preoblikovalne tehnike z razvojem izdelovalnih postopkov PT-P,
- razvoj in proizvodnjo preoblikovalne opreme v sestavi: preoblikovalni stroji PT-S, preoblikovalna orodja PT-O, mehanizacija strege PT-M in avtomatizacija procesov preoblikovanja PT-A,

(Nadaljevanje na 4. strani)

V enotno akcijo za tretji samoprispevek

Dobro se še spominjamo gesla »Tu smo — vaši smo« v okviru akcije za samoprispevek Ljubljane. Pred desetimi leti smo se namreč na referendumu prvič odločili za uvedbo samoprispevka v Ljubljani z namenom, da hitreje ustvarjamo program izgradnje vrtcev in osnovnih šol. Enako geslo je veljalo tudi po petih letih, ko smo se zopet odločili za hitrejšo realizacijo in izgradnjo objektov družbenega standarda, predvsem vzgojnovarstvenih ustanov in šol. Z uspešno izglasovanjem referendumom za samoprispevek smo se v takratnem obdobju in razmerah uspešno spopadli z liberalizmom, ki je zanemarjal rast družbenega standarda ga podprejal rasti osebnega standarda in s tem dovoljeval večanje razlik med delovnimi ljudmi.

Tako smo v Ljubljani z združevanjem sredstev vseh delovnih ljudi in občanov v desetih letih uspeli zgraditi 100 objektov družbenega standarda in s tem omogočili, da je vključeno v organizirano varstvo bistveno večje število predšolskim otrok, zagotovljeno jim je družbeno varstvo in predšolska vzgoja. Zmanjšal se je tudi izjemski pouk, obenem pa smo dosegli večjo kvaliteto učno vzgojnega dela z otroki, vključili večje število otrok v sodobno celodnevno šolo in v podaljšano bivanje.

V obdobju zadnjih desetih let smo torej kljub težavam uspeli zgraditi objekte iz programa ter v celoti izpeljali zastavljene načrte. Doseženi

rezultati pri izgradnji objektov so najboljši dokaz, kaj moramo storiti kadar se samoupravno in demokratično odločamo, kako bomo skupaj zgradili za našo prihodnost, za naše otroke.

Čeprav je bil z izgradnjo 100 objektov v Ljubljani narejen bistven napredek na področju družbenega standarda in so bili odpravljeni ali zmanjšani številni problemi, še vedno zaostajamo za nekaterimi mesti v Sloveniji, zlasti pri vključevanju predšolskih otrok v varstvo in vzgojo, pri zajetju otrok v celodnevno šolo in pri nujenju hitrega zdravstvenega varstva občanov. Povečano priseljevanje ljudi v glavno mesto je v veliki meri vplivalo, da nismo v celoti uspeli razrešiti najbolj pereče problematike, obenem pa je bil to tudi vzrok za akcijo za podaljšanje samoprispevka. Le na tak način bomo lahko še naprej s pospešenim tempom dohitevali potrebe in želje občanov glavnega mesta.

Na osnovi teh ugotovitev je bil kljub sedanjemu gospodarskemu položaju možen sklep, da moramo nadaljevati tak način združevanja sredstev, če ne želimo zaostajati na področju družbenega standarda.

Odstopanje od take usmeritve bi pomenilo, da predvidevanj srednje-

ročnega plana na področju družbenega standarda ne bi dosegli, temveč bi bil ob koncu tega srednjeročnega obdobja družbeni standard še večji od sedanjega. Posledice takega razvoja bi čutila predvsem mladina in najmlajša generacija, delavci in občani pa tudi njihovi starši.

Vsi omenjeni razlogi so bili izhodišče v vseh družbenopolitičnih organizacijah, da so na podlagi predhodnih razprav dale pobudo skupščinam občin o pričetku priprav programov z naslednjimi izhodišči:

1. Program mora zagotavljati na podlagi samoupravno dogovorjene solidarnosti v Ljubljani nadaljnje zmanjševanje razlik v dostopnosti družbenega standarda.

2. Program lahko predvideva samo tiste dejavnosti, ki so opredeljene že v programih srednjeročnih planov.

3. Upoštevati je mogoče samo tista področja družbenih dejavnosti, ki vplivajo na večjo produktivnost dela in večje znanje.

4. Potrebno je predvideti izgradnjo objektov na tistih področjih, kjer so potrebe največje.

5. Programiranje objektov mora zagotavljati najbolj racionalno gradnjo in izrabo zemljišč.

6. Stopnja samoprispevka ne sme biti višja od dosedanje, torej 1,5 odstotka z določenimi najnižjim cenazumom, ki se vsako leto valorizira.

Na osnovi teh izhodišč bi v petih letih zbrali 3,8 milijarde dinarjev skupaj s financiranjem sredstev, ki se zagotavljajo preko samoupravnih sporazumov, samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti pa bi združile 4,83 milijarde dinarjev sredstev. Tako bi lahko v Ljubljani v naslednjih petih letih pridobili novih 45 objektov. Izhodišča samoprispev-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Odgovornost

Gospodarska stabilizacija je neizprosno in globoko prodrla v vse pore našega dela in življenja. Breme stabilizacije v tem trenutku ni le na ramenih delavcev v gospodarstvu, pač pa polagoma prodira v vse dele združenega dela, v vse sloje prebivalstva, predvsem pa tudi v vse oblike porabe. Tako je tudi prav. Lahko celo rečemo, da je uresničevanje gospodarske stabilizacije v tem trenutku ena najodgovornejših nalog, temeljni interes delavskega razreda in bistveni pogoj za celotni gospodarski in družbeni napredek.

Kako v Litostroju odgovorno in zavestno uresničujemo naš del nalog za gospodarsko stabilnost smo že veliko govorili in zapisali, vendar nikoli nismo globlje izpostavljali odgovornosti posameznikov, oddelkov, služb ali celo temeljnih organizacij za neizpolnjevanje planskih, rokovnih ali drugih obvez.

V preteklem mesecu se je zopet ponovila naša kronična bolezen, saj smo kljub navideznim velikim prizadevanjem izdelali skupno le slabi dve tretjini mesečne količinske proizvodnje. Vprašanje, ki se ob tem postavlja, je preprosto in jasno. Kdo je odgovoren za to? Kdo se izogiba neposredne gospodarske odgovornosti za sprejete sklepe na samoupravnih organih, skupščinah in drugod? Kdo neodgovorno izpolnjuje svoje delovne naloge in opravila, ki smo si jih z veliko vnamo pripisovali takrat, ko smo oblikovali merila za delitev osebnih dohodkov?

Ob takem razultatu bi lahko postavili še številna druga vprašanja, ki so neposredno povezana z delom posameznika, oddelka obrata, službe itd. Vse pa lahko strnemo v eno bistvo — to je ODGOVORNOST DO SLEHERNEGA DELA, ki vpliva na naš skupni rezultat. Koliko smo uspeli uresničiti dejansko odgovornost, še posebno pri vseh najodgovornejših poslovnih sodelavcih, se nedvomno vidi na doseženih rezultatih.

Tako nam ob koncu meseca nastane slab količinski rezultat in izredno dobri objektivni izgovori odgovornih za nedokončano proizvodnjo. Težava je v tem, da izredno dobrih poročil, kako objektivno nismo mogli izpolniti planov, ne moremo zaračunati kupcem.

Za našo delovno organizacijo je izpolnjevanje obvez, ki smo si jih zadali, še posebnega družbenega pomena. Usmeritve, ki smo jih zapisali v letni in srednjeročni plan, so v občini Ljubljana—Šiška, v mestu Ljubljana in v širši družbeni skupnosti priznane kot dobre in stabilizacijsko usmerjene, zato je nujno, da jih tudi v največji meri izpolnimo. S tem je opredeljena tudi naša velika skupna odgovornost do širše družbene skupnosti in naš del bremena gospodarske stabilizacije.

Pri opredeljevanju odgovornosti posameznikov in organizacij za neizpolnjene naloge bomo torej morali v danem momentu ravnati drugače. Preostane nam stalno razvijanje delovne vzgoje, delovne kulture, tehnološke discipline, ustrezne organizacije dela, predvsem pa globoke zavesti in pravega odnosa do skupne družbene lastnine produkcijskih sredstev, nenazadnje tudi stalno razvijanje delavskega samoupravljanja.

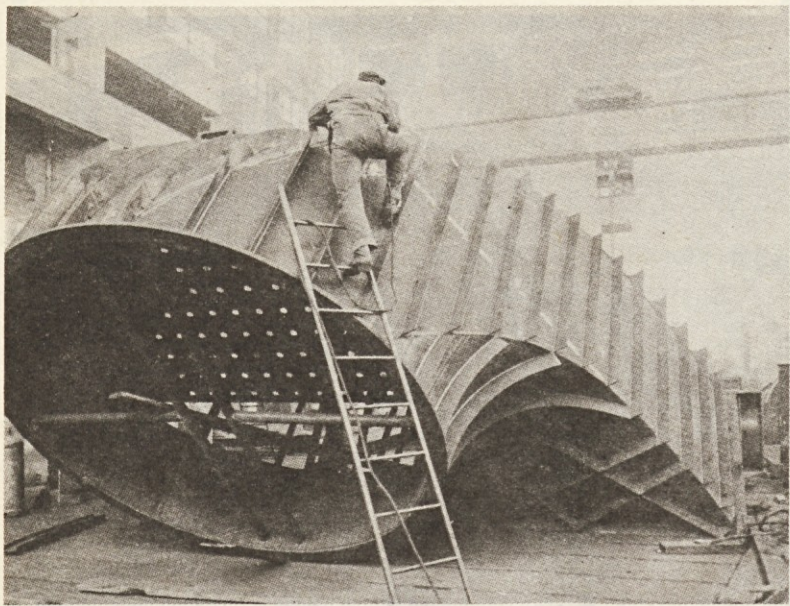
Glede osebne odgovornosti posameznikov pa so v danem trenutku zadeve dokaj jasne. Organi upravljanja in družbenopolitične organizacije najbrž ne bodo več dopuščale izgovorov za nedelo in neučinkovitost, pač pa bodo morale odgovorno izvajati načrtane smeri razvoja; če ne drugače pa tudi z zamenjavo vseh tistih, ki neodgovorno opravljajo svoje naloge.

K. G.

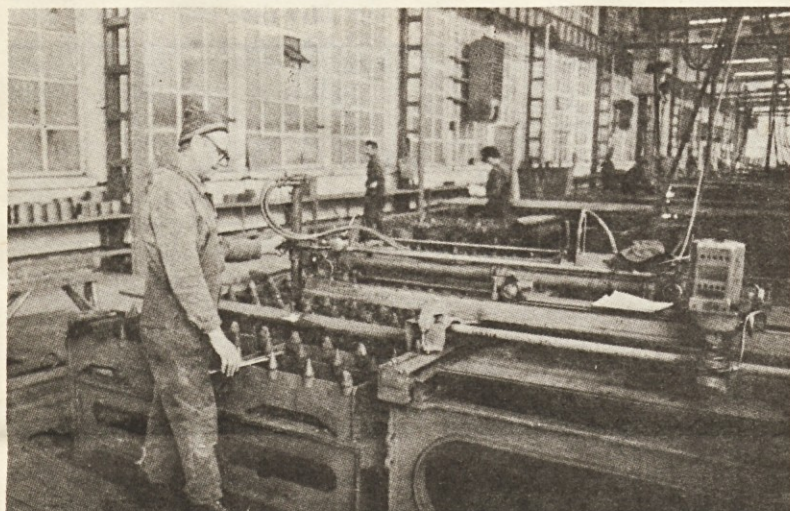

FOTOREPORTAŽA

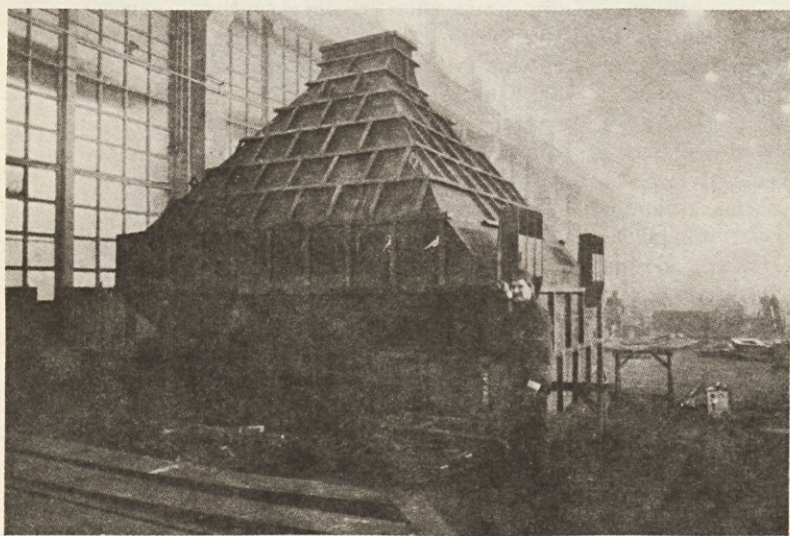
Obiskali smo TOZD PZO

Sesalne cevi po tekočem traku. Tako v šali pravijo v pločevinarni, ko varijo cev za HE Solkan in dokaj resno razmišljajo že o novem delu za HE Haditha - Irak, ko bo pločevinarna morala narediti šest takih cevi v rekordnem času.

Res, da je stroj iz »časa Marije Terezije«, toda v pravih rokah je kot nov in prav dobro služi svojemu namenu - pravi Janez Jaklin, ki dela na tem stroju v tozdu PZO že tretje desetletje.

Ta piramida ni nič drugega kot bunker za žlindro. Naročilo je iz Toplarne Ljubljana. Tega in druge zvarjence bomo dokončali v najkrajšem času - je zagotovilo delavcev tozda PZO. Upanje več, da nas pozimi ne bo zeblo!

Novost, s katero se lahko pohvalijo v tozdu PZO, so nove strojne škarje. Pločvino do debeline 20 mm režejo kot papir in s tem veliko dela »odrežejo« avtogenemu rezanju. (Foto: E. L.)

OBČINSKA KONFERENCA ZKS LJUBLJANA-ŠIŠKA

Ocena gospodarjenja

Aktualnim vprašanjem politike gospodarske stabilizacije je bil v osnovnih organizacijah ZK in v institucijah političnega sistema v preteklem razdobju namenjen osrednji del aktivnosti. V zvezi s tem so bili doseženi pomembni uspehi, ki so rezultat naporov delavcev, vendar ti uspehi še niso stabilizirali našega gospodarstva v celoti, torej z njimi ne moremo biti zadovoljni. Sprejete usmeritve v ZK in v delegatskih telesih političnega sistema so še vedno v celoti aktualne, ugotavljamo pa, da v tem trenutku zahtevajo še posebno izostreno politično akcijo in samoupravno aktivnost na posameznih področjih uresničevanja stabilizacije gospodarstva. Prav zato je v sredo, 16. septembra 1981, občinska konferenca ZKS Ljubljana-Šiška na svoji 34. seji kot osrednjo točko dnevnega reda obravnavala problematiko uresničevanja resolucije gospodarjenja v letošnjem letu, s posebnim poudarkom na uveljavljanju politike gospodarske stabilizacije.

Uvodno poročilo in razprava na seji je v celoti osvetlila vsa aktualna dogajanja na področju gospodarskih gibanj v občini ter ob zaključku seje z nekaterimi sklepi še bolj trdno opredelila naloge in odgovornost za izpolnjevanje že v planu opredeljenih ciljev. Posebej je bilo poudarjeno, da se odvija omenjena obravnavna problematika že v času, ko se zaostrejo aktivnosti pri izvajanju usmeritev v gospodarski stabilizaciji in ko republiški organi posegajo tudi po administrativnih ukrepih, da bi naravnali nekatere neugodne smeri razvoja in izvozne naloge v plansko opredeljene okvire. Ti ukrepi so usmerjeni predvsem v obvladovanje in preusmeritev porabe in menjave pri investicijskih naložbah in zunanji trgovini. Pri vsem je bilo tudi poudarjeno, da si v združenem delu in drugih samoupravnih institucijah ne zapirajo oči pred lastno odgovornostjo za izvajanje stabilizacijskih usmeritev.

Z resolucijo za letošnje leto smo opredelili nekoliko manjše rasti razvoja kot v preteklem letu. Možnosti gospodarjenja so bile ob prehodu v leto 1981 slabše, oskrba z reprodukcijskimi materiali in surovinami, visoko zvišanje cen v začetku leta, izsiljevanja dobaviteljev s kreditiranjem dobav in osnovne proizvodnje ter upadanje življenjskega standarda so bile najšibkejšje točke v sistemu družbene reprodukcije. Vse to se je odrazilo v rezultatih gospodarjenja v prvem polletju 1981. leta.

Nekatera gibanja v prvem polletju so bila v gospodarstvu občine Šiška ugodnejša kot je povprečje v Ljubljani in Sloveniji, tako je rast količinske proizvodnje za 0,7 odstotkov nad planirano 5-odstotno rastjo. Tudi ocena o rasti realnega družbenega proizvoda kaže, da ta ne bo izpod planiranega 3,5-odstotnega porasta. Toda neugodna je zunanjetrgovinska menjava, saj je glede na načrtovano dosežena komaj polovično. Še bolj neugodna je struktura izvoza, saj se izvoz na konvertibilni trg stalno zmanjšuje, na račun njega pa se preveč povečuje izvoz v socialistične države. V spreminjanje teh izhodišč se bo morala v prihodnjem obdobju biti glavna bitka za ugodnejšo strukturo izvoza.

Ugodnejše stanje beležimo na področju zaposlovanja, saj je stopnja rasti zaposlovanja nižja od načrtovane, kar pomeni, da bo kljub vsem problemom in zastojem v proizvodnji rast družbene produktivnosti dela realizirana lahko celo višje, kot smo predvidevali. Na področju zaposlovanja je pomembno področje omejevanje zaposlovanja režijskih delavcev in akcija za zmanjševanje družbene režije. Prav na področju zmanjševanja družbene režije se niti v mestu niti v občini do tega trenutka še ni nič resneje premaknilo v okviru dogovorov za vodenje akcije. Na tem področju je potrebno z doslednim izvajanjem stabilizacijskih ukrepov in sklepov nadaljevati, oziroma ter-

jati odgovornost za neizpolnjevanje dogovora.

Posebno področje obravnave so bile investicije.

V teku je preko 100 investicijskih objektov, nekaj med njimi že dve leti in več, zato bi že bil skrajni čas, da se nekatere zaključijo. S tem bi v občini ustvarili pogoje za bolj tekoče spremljanje investicij in hitrejšo operativno prilagajanje sprotnim problemom, ki se pri posameznih projektih med gradnjo stalno pojavljajo. Na tem področju je bila izpostavljena investicijska izgradnja v Litostroju, kajti še noben objekt ni zaključen v okviru vseh predpisov in zahtev ustreznih organov in inšpekcijskih zahtev.

Prav tako so bili pozitivno ocenjeni zahtevki za 9 novih investicij, ki so bili vloženi že po 2. juliju, saj so bili že opredeljeni v prioriteti plana občine in mesta.

Izgube in poslovanje z motnjami.

Na področju gospodarstva je z izgubo poslovalo 7 organizacij združenega dela. Največjo izgubo ponovno izkazuje SOZD PETROL DO Zemeljski plin, kar predstavlja kar 75 % celotne vrednosti izgub v občini. Povsod, kjer so izgube, je potrebno dosledno pripraviti programe razreševanja nastalega položaja, sicer bodo sledili ukrepi družbenega varstva. Nedopustno bi bilo odlašati z razreševanjem, če v lastnih delovnih okoljih subjektivne sile niso tako močne in enotne, da bi voz vsi skupaj vleki v eno smer.

Zaposlovanje se je gibalo v okvirih letošnjih planiranih stopenj, zaskrbljujoče je le to, da je bilo zaposlovanje v negospodarstvu večje kot v gospodarstvu. Povprečno izplačani neto osebni dohodki v prvem polletju v občini so znašali 12316 din in so se v primerjavi s preteklim letom povečali za 20 odstotkov. Zunanjetrgovinska menjava narekuje z ozirom na ne preveč ugodno stanje vrsto aktivnosti — od ustvarjanja možnosti za večje materialne vzpodbude za izvoz in za ustvarjanje večje konkurenčne sposobnosti izvoznikov do učinkovitejšega iskanja nadomestnih surovin na domačem trgu. Občinski organi pa morajo v najkrajšem času z razgovori po posameznih delovnih organizacijah ugotoviti razloge za nedoseganje planov ter ustrezno ukrepati.

Velik del razprave so člani občinske konference posvetili tudi oskrbi s surovinami in materialom, saj je bila v večini delovnih organizacij v določenih obdobjih kritična. Še slabša je bila oskrba s surovinami in materialom iz uvoza. Z velikimi napori v delovnih organizacijah smo kljub temu uspevali sprotno razreševati probleme in ni prihajalo do večjih zastojev.

Dinamika naročil za domači trg je bila ugodna, vendar so se pri tem pojavljali problemi višanja cen, predvsem reprodukcijskega materiala, pa

tudi izsiljevanja cen, da si material lahko sploh dobil.

Na področju družbenih dejavnosti so bili izpeljani pri izvajanju resolucije določeni pozitivni premiki, predvsem glede uresničevanja stabilizacijske politike in ukrepov na celotnem področju skupne porabe, tako ni prihajalo do višanja cen v posameznih dejavnostih, saj bi s tem še bolj ogrozili socialno varnost delavcev.

Tudi naloge na področju obrambno varnostnih priprav gospodarskega in družbenopolitičnega sistema se izvajajo skladno s programi.

Nadaljuje se proces podružbljanja, krepijo se posamezne enote, zato lahko ugotavljamo, da je teritorialna obramba v organizacijskem pogledu dosegla stopnjo razvoja, ki je načrtovana v resoluciji za letošnje leto.

Konferenca je v celoti obravnavala skoraj vsa aktualna vprašanja tega trenutka in na vseh področjih zavzela določene sklepe in stališča. Glavno izhodišče pri oblikovanju sklepov pa je bilo, da se ponovno izpostavijo v preteklosti že sprejeti sklepi s področja gospodarjenja, ki do sedaj še niso bili uresničeni.

Konferenca je tudi ocenila, da v razvoju socialističnih samoupravnih odnosov vse bolj prodirajo administrativna sredstva in metode, ki objektivno zavirajo proces samoupravnega odločanja. Takšni ukrepi, ki so čisto linearni, pa večajo nezaupanje v samoupravljanje kot sistem družbenopolitičnih odnosov, delovnim organizacijam z dolgim proizvodnim ciklusom izdelave artiklov pa povzročajo veliko težav in negotovosti pri upoštevanju gospodarskih zakonitosti in zagotavljanju posameznih surovin ter polizdelkov za normalno poslovanje. Zato smo se komunisti v organizacijah združenega dela in institucijah političnega sistema dolžni nenehno spopadati s takšnimi težnjami. Enotnost mora biti dosežena med vsemi odgovornimi ljudmi v našem sistemu socialističnega samoupravljanja. Pri tem moramo za neizvrševanje samoupravnih sprejetih nalog izostriti tudi odgovornost vseh vodilnih in vodstvenih delavcev, še posebej komunistov za dosledno uveljavljanje politike gospodarske stabilizacije v slehernem okolju. Živimo v obdobju, ko moramo povsod konkretno in dosledno opredeliti odgovornost slehernega, z idejno diferenciacijo v vrstah Zveze komunistov pa preprečiti navidezno priseganje na naše gospodarsko in politično prizadevanje za stabilizacijo. V praksi pa se v glavnem ravnamo po starem. Približujejo se kongresi Zveze komunistov in do takrat je potrebno z diferenciacijo v lastnih vrstah idejno doseči popolno enotnost, to pa pomeni, da za nekatere, ki le navidezno prisegajo na opredelitev in na prizadevanja v družbi, ne sme in ne more biti mesta v njej.

M. S.

Oskrba s kisikom

Titovi zavodi Litostroj se že več kot 25 let ukvarjajo poleg svoje običajne proizvodnje tudi s proizvodnjo kisika za lastno porabo in prodajo. Ta proizvodnja pa tudi interna distribucija in prodaja sta v okrilju tozda IVET.

V Ljubljani in njeni okolici smo edini proizvajalec kisika, vendar se širše ljubljansko področje in celo sama Ljubljana oskrbuje tudi s kisikom iz železarne Jesenice in tovarne dušika Ruše.

Osnovni principi varnosti pri delu s plini — še posebno s kisikom, enostavna in zadostna oskrba ter ekonomičnost zahtevajo, da ima vsako večje podjetje v kovinsko-predelovalni industriji lastno razvodno cevovodno omrežje za kisik do vseh pomembnejših potrošnikov.

Ob upoštevanju, da so proizvodne naprave za kisik v Litostroju že precej dotrajane in nezanesljive, postajajo zato vprašljive s stališča varnosti. Vzdrževalna dela na teh napravah stalno naraščajo. Iz teh razlogov se je pojavilo vprašanje novega trajnega in zanesljivega vira kisika.

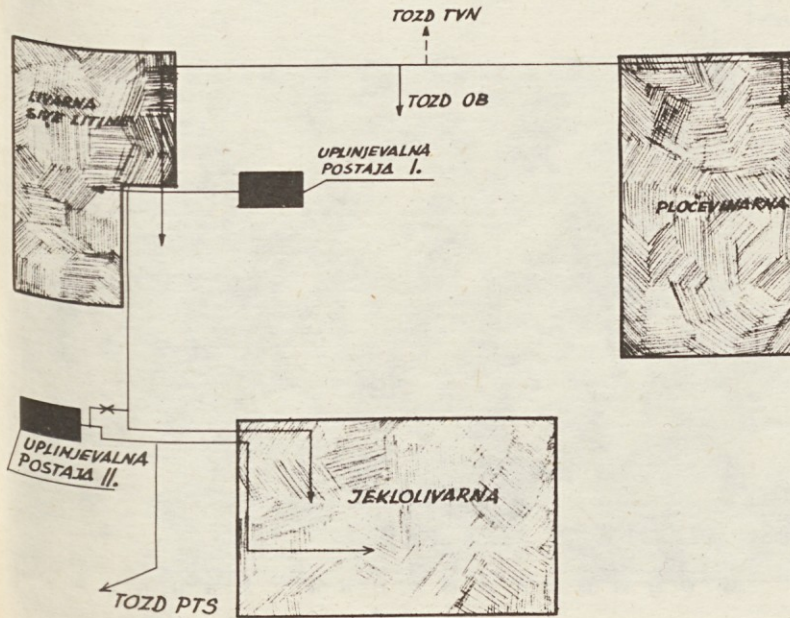
S širjenjem uporabe večjih količin tekočih atmosferskih plinov, med katere spada tudi tekoči kisik, se je v svetu pojavila na eni strani potreba po izgradnji velikih obratov za proizvodnjo tekočega kisika, na drugi strani pa vedno bolj odmirajo majhne tehnološke in ekonomsko neustrezne kisikarne za proizvodnjo plinastega kisika, kot je na primer naša.

Transport in manipulacija večjih količin plinastega kisika v jeklenkah postaja namreč neekonomična in tudi nevarna.

Kakšno je sedanje stanje naše kisikarne?

V strojnici sta nameščeni dve napravi za razdvajanje zraka. Starejša naprava, ki je proizvod zahodnonemške firme Messer, je iz leta 1953. Maksimalna proizvodnja te naprave je 60 Nm³ plinastega kisika na uro ali okrog 650 ton na leto. Druga naprava je domače proizvodnje tip Gorenjka iz leta 1962. Njena maksimalna proizvodna zmogljivost je 70 Nm³ plinastega kisika na uro ali okrog 750 ton.

Z obema napravama bi bilo torej možno proizvesti do 1400 ton plinastega kisika letno. Obe napravi sta opremljeni s po enim mokrim plinohramom prostornine 25 m³, ki sta prav tako nameščena v poslopju kisikarne. Za komprimiranje kisika sta na razpolago en kompresor Messer, zmogljivosti 70 Nm³/uro, in kompresor VIKO K-3, zmogljivosti 100 Nm³/uro. V sklopu kisikarne je tudi polnilnica jeklenk s preizkuševalnico.

tekoči kisik, ki ju je tovarna dušika Ruše naročila za Litostroj pri podjetju UNIS- Goražde. V zadnjem času smo bili obveščeni, da je podjetje UNIS le premagalo nekatere tehnološke težave pri izdelavi tankov, zato upamo, da bo tudi ta problem kmalu rešen.

Omrežje za kisik, ki bo napajano iz uplinjevalne postaje, ta pa stoji med obdelovalnico in čistilnico sive litine, je že v glavnem končano. V prihodnjih dneh bo izvedena še povezava kolektorja z uplinjevalnikom, ki zaenkrat sameva na 1. postaji, kakor je prikazano na naši sliki.

Ker so pogoji za instaliranje opisanih naprav dokaj zahtevni, je bilo potrebno celotno omrežje v dolžini približno 2500 m pred montažo razmasti s tetraklorogljikom ter preizkusiti trdnost s hidravličnim pritiskom 40 barov. Preizkus tesnosti celotnega omrežja z internim plinom pritiska 15 bar pa bo izveden takoj, ko bo montirana razvodna armatura pri uplinjevalniku.

Z montažo tanka za tekoči kisik s temperaturo minus 183 °C in pritiska 18 bar bo omogočeno napajanje centralnega omrežja, ki bo oskrbovalo

OSNUTEK STATUTA SKUPNOSTI POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Vrsta sprememb

V javni razpravi je osnutek novega statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji, vendar nam žal še ne prinaša odgovorov na odprta vprašanja, ki nas najbolj zanimajo: oblikovanje pokojninske osnove, desetletno povprečje osebnih dohodkov, valorizacije osebnih dohodkov na zadnje leto, valorizacije pokojnin in drugih prejemkov, gostota zavarovalne dobe, predčasna upokojitve, minimalna pokojnina, vštenevanje vojaškega roka, odkup let in podobno. Čeprav nam novi osnutek statuta še ne odgovori na gornja vprašanja, pa prinaša vrsto sprememb. Omejili se bomo v glavnem na tista, s katerimi menimo, da bi se morali litostrojski delavci seznaniti še v teku razprav.

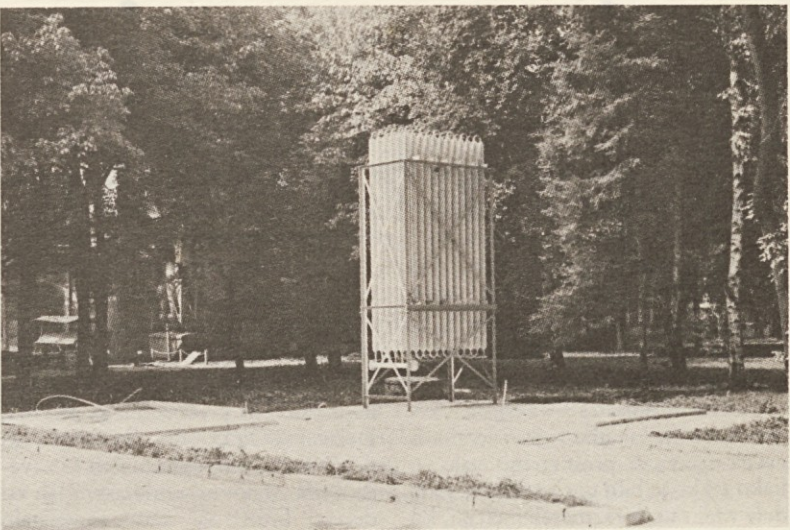
Osnutek novega statuta opušča možnost dosedanjega prostovoljnega zavarovanja, saj le-ta ne izhaja iz dela ter temeljnih načel solidarnosti, vzajemnosti in minulega dela, temveč iz gmotnega položaja delavca.

Usklajevanje pokojnin in družinskih pokojnin naj bi se gibalo po gibanju osebnih dohodkov v skladu z novimi zakonskimi določili, to je z gibanjem nominalnih osebnih dohodkov vseh zaposlenih na območju republike.

Pomembna so tudi določila, ki urejajo varstveni dodatek. Novi so pogoji in cenzusi za pridobitev varstvenega dodatka.

Vrsta novosti je tudi na področju invalidskega zavarovanja, predvsem na področju rehabilitacije in zaposlovanja invalidov. Novost je pri določanju drugega ustreznega dela, ko skupnost pri ocenjevanju invalidove preostale delovne zmožnosti navede le, kakšna dela lahko invalid opravlja, konkretno delo pa naj bi mu zagotavljala delovna organizacija. Pri tem bodo delovne organizacije invalida lahko zaposlovale skladno s svojimi potrebami in možnostmi.

Tudi starostna meja za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije se v osnutku novega statuta poveča, in sicer pri moških od 45 do 50 let in pri ženskah od 40 do 45 let. In sicer se poklicna rehabilitacija prizna na zahtevo invalida, kadar je glede na njegovo izobrazbo in delovno sposobnost poklicna rehabilitacija še smotna. Novost je tudi oskrbnina v času poklicne rehabilitacije, ki naj bi šla invalidu le v času, ko se poklicno usposablja in po usposobitvi, ko se privaja na delo, medtem ko bi v času od pravice do pridobitve in dejan-

Zračni uplinjevalnik za tekoči kisik, zmogljivosti 600 Nm³/h pri zunanji temperaturi 15 °C. Poleg uplinjevalnika bo postavljen tank za tekoči kisik, katerega dobava kasni več kot pol leta. Prečrpavanje tekočega kisika iz prevozne avtomobilske cisterne v tank na uplinjevalni postaji se lahko opravlja zaradi varnosti le na betonskem ali tlakovanem cestišču.

Strogi predpisi za uskladiščenje tekočega kisika zaradi ostalih gradbenih objektov so nam narekovali, da smo sprejeli lokacije za obe postaji tako, kot je prikazano na gornji skici.

Zunanja ureditev dveh postaj t.j. zaščitna ograja, razsvetljava in vsa varnostna opozorila, bodo narejena šele po končni montaži celotne opreme.

livarno sive litine, obdelovalnico, pločevinarno in TOZD TVN. Jeklolivarna in TOZD PTS pa bosta priključena šele po rekonstrukciji jeklolivarne.

Organizacijo vseh del pri celotnem projektu opravlja TOZD IVET — investiranje.

F. Dvorak

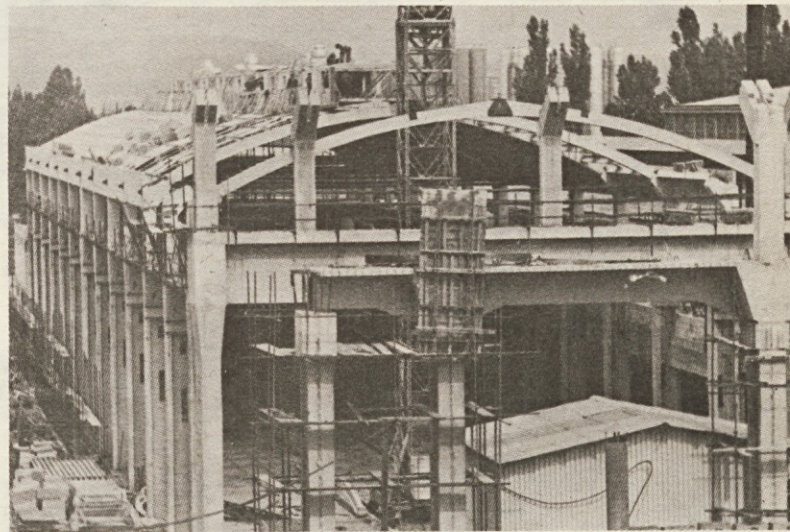
like, razen v primeru, če je invalidnost posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni (tedaj prejme stoodstotno razliko).

I. V bodoče pa naj bi bilo to nadomestilo enako razliki med povprečnim osebnim dohodkom, ki bi ga invalid dobival na svojem starem delovnem mestu, in povprečnim osebnim dohodkom, ki ga prejema po premostitvi na drugo ustrezno delo.

II. Nadomestilo naj bi se odmerilo od osebnega dohodka, ki ga je delavec prejemal pred nastankom invalidnosti — ustrezno valorizirano, in osebnim dohodkom, ki ga prejema na novem delovnem mestu. Tako odmerjeno nadomestilo se sorazmerno zviša ali zniža glede na rezultate dela na novem delovnem mestu.

S tem načinom izračunavanja nadomestila bi se zagotovila večja delovna storilnost in krepil interes delovnega invalida za boljše delo tudi na novem delovnem mestu.

M. Kreft

ŽIVAHNO GRADBIŠČE

Na gradbišču nove livarne jeklene litine dela uspešno napredujejo. Kljub temu, da predstavlja ta novi objekt izredno zahteven gradbeni poseg, nam izvajalec gradbenih del Slovenijaceste-Tehnika zagotavlja, da bodo vsa gradbena dela gotova do zastavljenega roka — 29. novembra letos. (Foto: V. Udovič)

20 let razvoja in proizvodnje

(Nadaljevanje s 1. strani)

— projektiranje in kompletiranje proizvodnih linij in postrojev za preoblikovalne procese.

Težko je opisati, s kakšnim navdušenjem je majhno število ljudi začelo razvijati proizvodno vejo in kako težko je bilo uveljaviti rezultate dela v takratnih razmerah na trgu, ko je vladala splošna gonja za nakup tujih licenc in tehnologije ter za njo pripadajoče opreme. Kljub temu pa so se našli mentorji, ki so dejavnost podpirali. Na eni strani so to bili kupci, ki so prevzeli tveganje našega razvoja, na drugi strani pa člani kolektiva, ki so strpno pričakovali rezultate. Dejavnost ni razočarala ne enih in ne drugih, saj smo v teh 20 letih izdelali toliko strojev, kolikor je zaposlenih v Litostroju in to v več kot 400 izvedbah. Vse to je plod načrtnih raziskav in razvoja ter dognane tehnologije projektiranja in izdelave dokumentacije na tem področju. Največ je pripomogel izvirni modularni način gradnje, ki smo ga kot sistem uveljavili v celoti, od ponudb do odpreme proizvodov.

Gradbena dela z vsemi instalacijami so bila končana v dobrih 16 mesecih. Težave so nastale z dobavo opreme — dvigal in tudi obdelovalnih strojev. Prvo dvigalo smo montirali šele v maju 1981, kar pomeni 6 mesecev kasnitve od začetka proizvodnje v novih prostorih. Še slabše je bilo z obdelovalnimi stroji, ki so začeli prihajati z 8 do 10-mesečno zamudo. Nekaj strojev, ki predstavljajo glavne proizvodne zmogljivosti, bo dobavljeno šele ob koncu leta, kar pomeni celoletno zamudo. Tudi dvigalnih vitlov za konzolna dvigala še ni. Prekomerno naraščanje cen opreme v času gradnje nas je prikrajšalo za nekaj pomembno načrtovanih zmogljivosti.

Skoraj vsi delavci so prišli v novo okolje iz drugih delovnih organizacij in jim je bila obdelovalna oprema še nepoznana.

Navedene težave so ob preselitvi proizvodnje preoblikovalne opreme v nove prostore za nekaj časa napravile vtis proizvodnega mrtvila. Delavci TOZD PPO in ostali, ki delajo na tej proizvodni veji se zavedajo, da so nove pogoje ustvarjali vsi delavci Litostroja. Zato so nastalo proizvodno mrtvilo hitro spremenili v sodobno živo proizvodnjo. Le-ta se kaže v iskanju najrazličnejših nadomestil za izpadle zmogljivosti.

Naj navedemo nekaj rezultatov: V dveh mesecih smo obdelali 70 ogrodi, ki smo jih tehnološko-konstruktivsko priredili. Dosegli smo povprečni izdelovalni čas 20 do 50 ur na eno ogrodje. Če to primerjamo s stroji za tlačni liv, kjer porabimo za obdelavo ogrodja približno 300 ur, potem je uspeh že velik. Tudi izdelavo cilindrov smo pospešili s poenostavitvijo izvedbe samega cilindra ter uvedbo posebnega postopka izdelave, ki je v primeru s starim mnogo hitrejši.

Lahko bi našli še mnogo večjih in manjših dosežkov v tem kratkem času začetne proizvodnje v novih prostorih. Najpomembnejše pa je, da je proizvodnja oživila in stekla po načrtovani tehnologiji, ki bo kljub manjšim odstopanjem le dosegla svoj namen.

V preteklosti smo usmerjali napore v funkcionalno in strukturno osvojitve proizvodov, proizvodno tehnološko pa smo se naslanjali na obstoječe možnosti in vpeljani red v DO Litostroj. Z novo tovarno smo pridobili nove zmogljivosti, ki so namensko prirejene proizvodni veji, in s tem nove možnosti za uvajanje učinkovitejših organizacij dela in cenejših tehnologij. V ta namen usmerjamo glavni razvoj v usklajevanje izvedb proizvodov in odnosu na tehnološke možnosti in plansko usklajevanje proizvodnega procesa. Uspelo nam je pridobiti kooperante za polizdelke in izdelke, ki se pri nas

obdelujejo in vgrajujejo v končne proizvode. Uvoz smo skrčili na minimum in še ta, kar ga je ostalo, nam povzroča največ težav.

Z našimi proizvodi preoblikovalne opreme smo osvojili celotno jugoslovansko tržišče, polovico pa jih izvažamo. Največ opreme smo izvozili v Sovjetsko Zvezo. Za to tržišče imamo tudi v bodoče največ naročil. Sledijo Zvezna republika Nemčija, Venezuela, Poljska, Egipt, Libija, Demokratična republika Nemčija. V Romuniji pa celo izdelujejo stroje po naši dokumentaciji in tehnologiji. Trenutno imamo toliko naročil, da jih ne bomo mogli v celoti realizirati.

Če pogledamo rast proizvodnje v vseh 20 letih, ugotovimo, da smo v letu 1977 dosegli vrhunec v okviru obstoječih zmogljivosti Litostroja. Ker pa so naraščale potrebe po tovrstni opremi, so se delavci TZ Litostroja odločili za razširitev namenskih proizvodnih zmogljivosti. Za realizacijo naložb v obliki nove tovarne so se tudi samoupravno organizirali v temeljno organizacijo združenega dela Proizvodnja preoblikovalne opreme. TOZD PPO je temeljna organizacija združenega dela, ki nastopa s pretežnim deležem v skupnem proizvodu realizacije naročil proizvodne veje preoblikovalne opreme. Z ostalimi tozdi pri skupnem proizvodu je dohodkovno in solidarno povezana.

Temeljni kamen za novo tovarno smo položili leta 1979 ob počastitvi dne OF in praznika dela 1. maja. Tovarna je bila zgrajena v predvidenem roku, to je do 29. novembra 1980.

Nova tovarna za proizvodnjo preoblikovalne opreme pomeni uresničitev druge faze dolgoročnega načrta za povečanje in posodobitev zmogljivosti strojegradije v DO Litostroj v letih 1977—1987 in je korak naprej v uresničevanju dolgoročnih naložb združenih sredstev in premišljenih samoupravnih odločitev za prednostne naložbe. Zgrajena je iz vlaganj združenih sredstev 13 temeljnih organizacij in dveh skupnih služb v DO Litostroj, sovlagateljev trgovinskih organizacij Intertrade Ljubljana in Metalke Ljubljana ter namenskih sredstev Ljubljanske banke.

Skupna vrednost naložb je veljala 500.000.000 din. Od tega je delež vsakega sovlagatelja 20.000.000 din.

Pridobljene zmogljivosti omogočajo začetno proizvodnjo 4000 ton letno, v vrednosti 600.000.000 din na namensko zgrajenih površinah velikosti 10.000 m².

Proizvodni plan smo zastavili v količini 4000 ton, tako kot je bilo načrtovano v investicijskem programu. Zakasnela dobava opreme pa nam je povzročila 5-mesečno zamudo pri uporabi novih zmogljivosti. Tudi ostale zmogljivosti v Litostroju nismo mogli vključiti v večjem obsegu, ker so bila iz ostalih vej sprejeta večja naročila, predvsem izvozna, zahtevnejša v strukturi in z več obdelave.

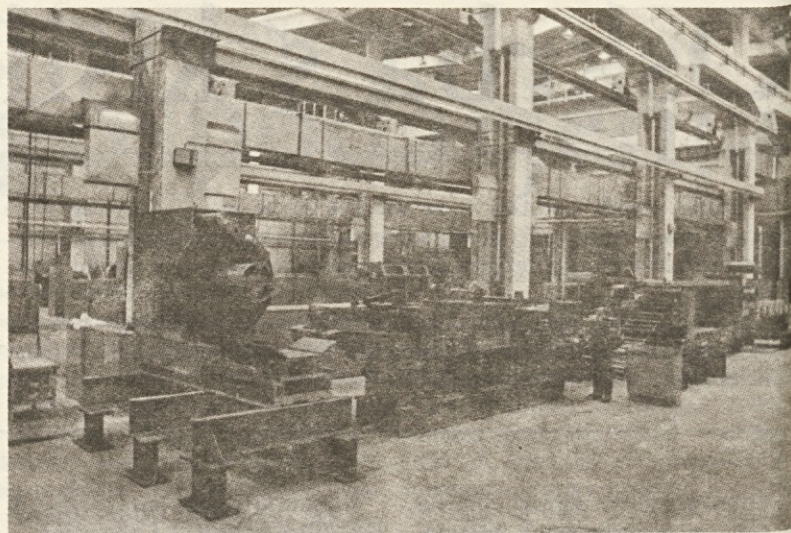
Ob načrtovanih 250 delavcev smo jih v tozdz sprejeli lahko samo 180, ker še nimamo vseh strojev.

Upoštevali smo stabilizacijske ukrepe, kjer je bilo le mogoče. Tako smo v lastnem razvoju osvojili skoraj vse sestavine in s tem zmanjšali uvoz. Delavce smo zaposlili v optimalnih mejah. Velike napore vlagamo v hitrejšo in planirano obračanje obratnih sredstev, ki se pojavijo v tako povečanem obsegu proizvodnje.

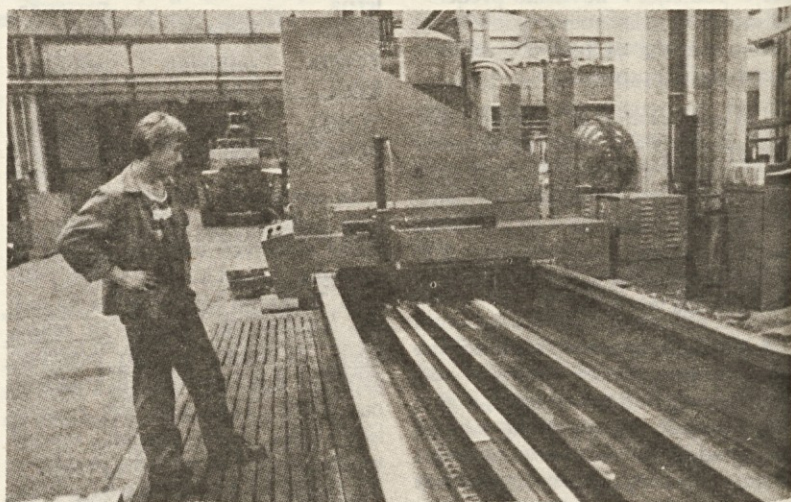
In kaj nas čaka v bližnji prihodnosti?

— Izpeljati moramo predvideno organiziranost tozda in ostalih dejavnosti na proizvodni veji,

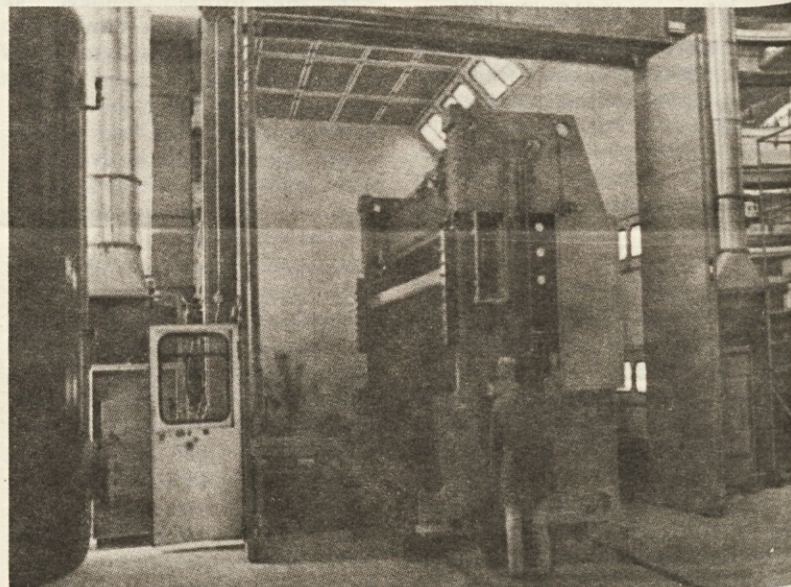
— uskladiti samoupravljanje z ozirom na povečani obseg dela in število ljudi, ki združujejo delo,

Montaža novega proizvoda — linija za razrez pločevine.

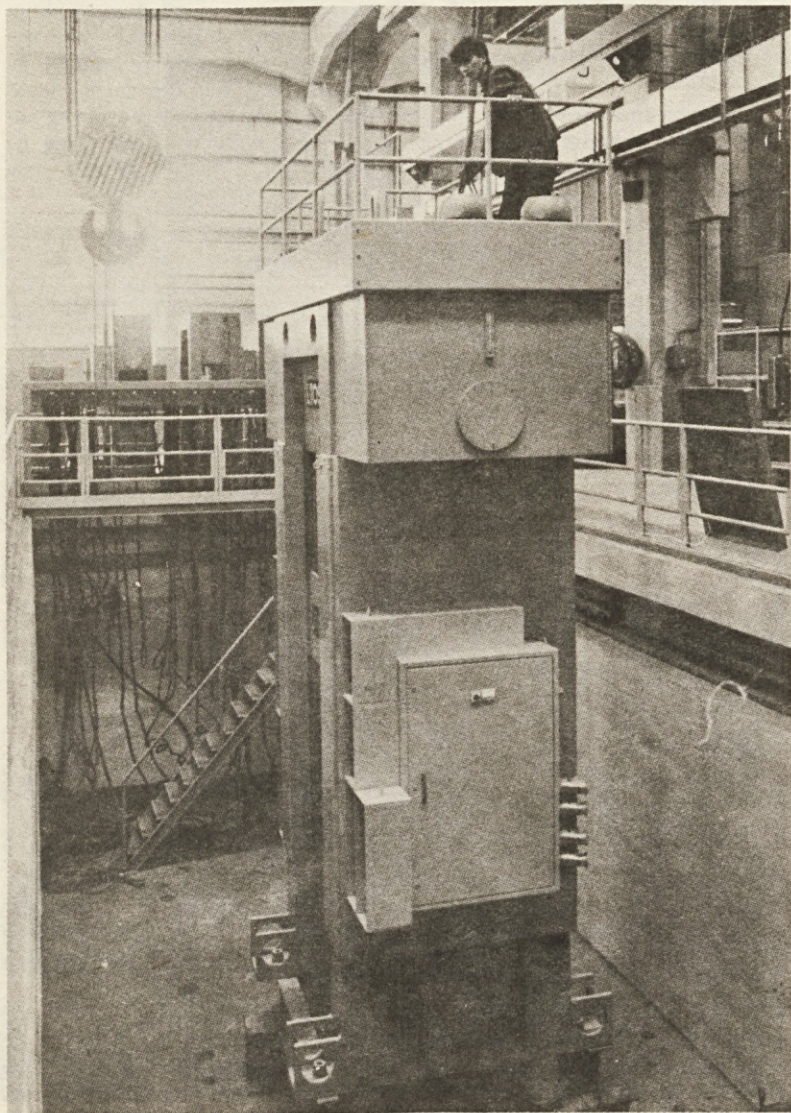
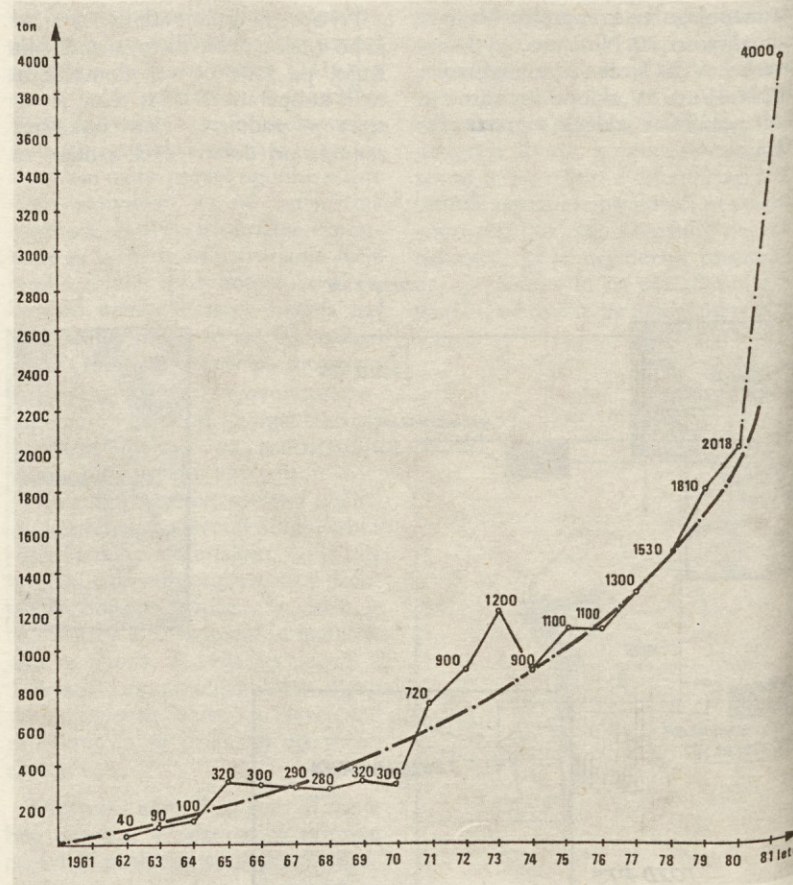

Postopek brušenja velikih površin je uspeh na novem stroju.

Površinska zaščita strojev v posebni komori

RAST PROIZVODNJE PREOBLIKOVALNE OPREME

Montažna jama — tehnološki napredek za montažo velikih preoblikovalnih strojev. (Foto: E. L.)

Sodišče združenega dela

Brez dvoma se danes že vsak delavec zaveda, da se v skrajnem primeru lahko zateče po varstvo pravic na sodišče združenega dela. Sicer že tradicionalno nihče nima rad opraviti s sodiščem (razen nekaterih srastnih »pravdašev«), vendar je prav, da ima vsak delavec zaupanje v neko nevtrarno institucijo, kamor se lahko obrne, če se mu godi krivica. Konec koncev pa so previdnejši tudi tisti, ki v samoupravnih organih odločajo o pravicah delavca, oziroma delavci v strokovnih službah, ki takšne sklepe izvajajo.

Sodišče združenega dela ni edino samoupravno sodišče. V to skupino spadajo še naslednja sodišča:

- stalne arbitraže (npr. pri Gospodarski zbornici),
- notranje arbitraže (takšno imamo tudi v naši delovni organizaciji),
- priložnostne arbitraže (ad hoc), kakršne se lahko dogovorijo za posamičen primer s pogodbo ali samoupravnim sporazumom,
- samoupravna sodišča pri družbenih organizacijah in društvih (npr. lovski zvezi),
- poravnalni sveti (predvsem v krajevnih skupnostih za reševanje manjših sporov).

Vendar pa so po svojem pomenu med samoupravnimi sodišči najvažnejša prav sodišča združenega dela.

Namen ustanovitve sodišč združenega dela je bil v tem, da se funkcija sojenja (odločanja o sporih) čimbolj približa tistemu okolju, v katerem ti spori nastajajo — torej združenem delu.

Redna sodišča so tudi te vrste sporov vodila formalistično, v dolgotrajnih postopkih, včasih pa celo brez pravega poznavanja problematike. Zato se je pokazala potreba po sodiščih s specializiranimi sodniki, ki poznajo tokove in odnose v združenem delu in ki v nekoliko poenostavljenem postopku hitro in učinkovito rešujejo spore, pri čemer pa predvsem težijo k temu, da bi se udeleženci sami sporazumeli. Posebej je poudarjena delavčeva možnost, da bo na lažji način dosegel uveljavitev svojih pravic, seveda če tega ni mogel v svoji temeljni organizaciji (če so bile njegove pravice kršene).

Slednje — to je odločanje o pravicah posameznih delavcev — se

stavlja sicer največjo skupino spornih zadev pred sodiščem združenega dela, vendar ne edino. Poleg odločanja o pravicah iz delovnih razmerij (začetek in prenehanje dela, razporeditve, nagrajevanje, dopusti, disciplinska odgovornost itd.) zajema pristojnost teh sodišč še precej več. Sem spadajo npr. spori, ki nastanejo v zvezi s statusnimi spremembami (izločitve tozdrov, spojitve, razdelitve delovne organizacije itd.) ter delitvi sredstev, pravic in obveznosti. V teh primerih udeleženci seveda niso posamezniki, temveč delovne skupine, tozdi delovne organizacije itd. Podobno je s spori v zvezi s kršitvami družbene lastnine, o veljavnosti posamičnih samoupravnih aktov (npr. pravilnikov) ali v zvezi z medsebojno skladnostjo samoupravnih splošnih aktov. Ker ob ustanovitvi teh novih sodišč še vedno obstajajo tudi prejšnja, redna sodišča, je bilo sprva na nekaterih področjih vprašljivo, v katera sodišča spadajo posamezni spori. Sedaj pa je v glavnem že oblikovana praksa, ki loči obe vrsti pristojnosti. Tako je npr. pri sporu iz štipendijske pogodbe (če štipendist noče delati v tozdu za takšno dobo, kot se je zavezal v pogodbi) pristojno sodišče združenega dela, če se je štipendist le zaposlil (čeprav morda samo za nekaj dni), oziroma redno sodišče, če se sploh ni zaposlil (ker pač ni nastalo razmerje v združenem delu).

Hkrati z uvedbo sodišč združenega dela je zakon določil tudi poseben postopek, po katerem bodo ta sodišča vodila zadeve. Posebnosti tega postopka obstajajo predvsem pri pravnem postopku, po katerem poslujejo redna sodišča, vzrok za posebnost pa je v že navedeni skrbi za

hitrost in učinkovitost ob poudarjeni zaščiti pravic delavca.

Naj navedemo le nekaj primerov, ki pokažejo prednost takega postopka:

— Predlog za začetek postopka (ne več tožba!) lahko vsebuje precizen zahtevek, vendar to ni nujno. Sodišče bo obravnavalo vsak predlog, s katerim se delavec nad nečim pritožuje, in preverilo, če so bile kršene njegove pravice. Redno sodišče pa bi zahtevalo, naj točno navede svoje zahteve (kar je včasih težko, posebno še brez odvetnika), sicer pa bi tožbo zavrglo.

— V postopku se ne plačujejo takse.

— Sodišče združenega dela v postopku ugotavlja tudi tista dejstva, ki jih udeleženci niso navedli, in izvaja dokaze, ki jih morda sploh niso predlagali, vse z namenom ugotoviti pravo (materialno) resnico.

— Pritožbeno sodišče ni vezano samo na pritožbo, ampak v celoti preveri, če je izpodbijana odločba pravilna in zakonita.

V postopku pred sodiščem združenega dela je razširjen tudi krog udeležencev, saj to nista le tisti, ki »toži« (pravilno: predlaga postopek) in njegov »nasprotnik« (pravilno: drugi udeleženec), temveč se vedno lahko pridružijo še nekateri drugi, če menijo, da bodo s svojo udeležbo pripomogli k boljši rešitvi spora. To pa so: družbenopolitična skupnost (npr. občina), družbeni pravobranilec samoupravljanja in osnovna organizacija sindikata. Zmotno pa je mnenje, da je sindikat vedno le zagovornik delavca, ki je v sporu s temeljno organizacijo združenega dela ali skupnostjo. Sindikat sicer lahko delavca brani bodisi preko svojih članov, bodisi z najetim zagovornikom, vendar le v primeru, če meni, da se delavcu res godi krivica. Če pa ta organizacija ugotovi, da je zahteva delavca za varstvo pravic neutemeljena, se seveda ne bo postavila na njegovo stran, temveč na stran »drugega udeleženca«, to pa je ponavadi prav temeljna organizacija, v kateri je osnovna organizacija sindikata formirana. Iz prakse vidimo, da

Namesto nove rubrike

Uredniški odbor je sklenil, da nove rubrike o malici le ne bo. V zadnjih številkah časopisa je bilo že objavljeno nekaj člankov v zvezi z malico, v katerih so bila izražena tako pohvalna kot negativna mnenja o njeni kvaliteti. Uredništvo je dobilo še nekaj pisem, ki pa v bistvu ne prinašajo nič novega. Če namreč v eni številki časopisa nekdo trdi, da so hrenovke vedno premalo ali pa preveč kuhane (nikakor pa ne ravno prav), potem je povsem odveč, da v drugi številki nekdo trdi enako še za klobase. In če so takšna pisma dolga še po pet strani in polna nepreverjenih trditev, je prelivanje tiskarskega črnila res odveč. Prepričani smo, da so delavci TOZD ZSE že na podlagi doslej objavljenega spoznali, kakšen odmev ima vsaka nepravilnost oz. nekvaliteta pri pripravljanju in razdeljevanju hrane, in da so toliko odgovorni, da bodo v prihodnje skrbeli za še kvalitetnejše delo tudi brez

brez stalnih »bodic« v našem časopisu. Seveda pa z »ukinitvijo« rubrike litistrojskim delavcem ni zaprta pot, da vplivajo in so informirani o tako pomembni problematiki, kot je družbena prehrana. Nasprotno! Dobrodošel je vsak konstruktivni predlog ali »inventivna ideja« (tudi za sestavo jedilnika). Vsako konkretno vprašanje (dovolj je že listek v dopisniški skrinjici) bomo posredovali odgovornim tovarišem in tovarišicam ter zahtevali in tudi objavili odgovor. V te namene pa že imamo ustrezni rubriki v Internih informacijah: za nove ideje rubriko »Predlagajte novo, boljše«, za vprašanja pa »Vi sprašujete — mi odgovarjamo«. Odslej torej o malici je še — kratko in jedrnatost konstruktivno v — Internih informacijah.

Uredniški odbor

je mnenje sindikalne organizacije zelo pomembno in na obravnavi pred sodiščem združenega dela velikokrat celo odločilno, saj sodniki pač v pomanjkanju poznavanja razmer v konkretni organizaciji zaupajo tej organizaciji, da bo objektivno prikazala pravo stanje.

Naj ob koncu spomnimo še na določilo Zakona o združenem delu, ki v svojem 224. členu določa: »Če ni zadovoljen z odločitvijo, ali če pristojni organ v temeljni organizaciji ne odloči v 30 dneh od vložitve zahteve, ima delavec v nadaljnjih 30 dneh pravico zahtevati varstvo pravic pri sodišču združenega dela. Varstva pravice pri sodišču ne more zahtevati delavec, ki se ni najprej obrnil na pristojni organ v temeljni organizaciji, razen če uveljavlja denarno terjatev.« Delavec, ki ni zadovoljen z odločitvijo samoupravnega organa (npr. komisije za delovna razmerja, disciplinske komisije itd.) se mora torej najprej obrniti na delavski svet in šele

po odločitvi tega organa lahko vloži zahtevo za varstvo pravic na sodišče združenega dela. Če upoštevamo, da je možna tudi pritožba zoper odločbo sodišča združenega dela (na republiško sodišče združenega dela), potem lahko ugotovimo, da bodo v končni fazi o nekem vprašanju odločali kar štirje organi (komisija, delavski svet, sodišče združenega dela I. stopnje, sodišče združenega dela II. stopnje). Zato lahko upravičeno pričakujemo, da bo rešitev pravična. Dosedanja praksa je pokazala, da samoupravni organi v Litostroju sprejemajo dobre odločitve in pri tem ne kršijo samoupravnih splošnih aktov, saj v veliki večini sodišča združenega dela njihove odločitve potrjujejo, pa naj bo na prvi kot na drugi stopnji.

A. Tomažič

20 let razvoja

— izpeljati moramo planiranje proizvodnje v smislu rokovne in materialne realizacije s posebnim poudarkom na obvladanju proizvodnih stroškov,

— urediti materialno poslovanje s posebnim poudarkom na hitrejšem obračanju finančnih sredstev,

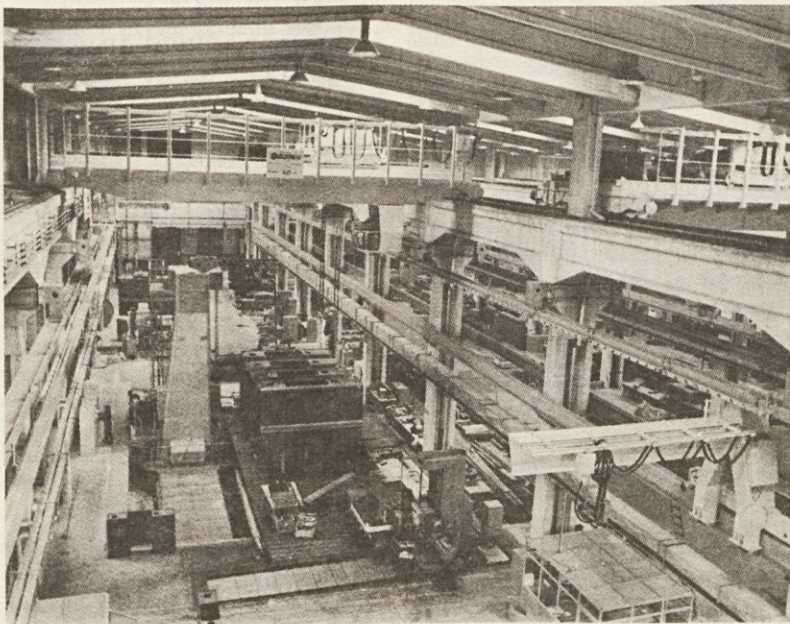
— povečati izvoz na zahtevna konvertibilna področja,

— predvsem pa čimbolj izkoristiti proizvodne zmogljivosti v smislu pozitivnega poslovanja.

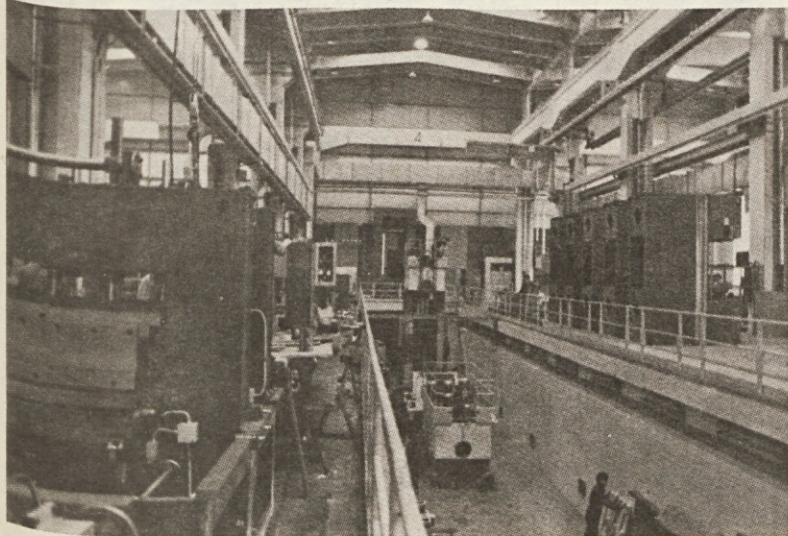
Če strnemo pretekle dogodke in predvidevanja za prihodnost, ugotovimo:

Priznanje minulemu delu, ki se odraža v uveljavljanju proizvodov te proizvodne veje pri kupcih in priznanje dejavnosti v DO je pripomoglo zgraditi novih možnosti. S povečanim obsegom proizvodnje pa nastaja za nas nov trenutek. Lahko ga primerjamo z razmerami na začetku proizvodne veje, z razliko, da se sedaj ne uveljavljamo, temveč povečujemo prisotnost. Na trgu uporabni izdelki pa bodo morali biti za nas tudi donosni.

P. Vogrič

Obdelava je stekla v polni meri.

Montaža poteka v polnem zamahu.

M. S.

PRVO DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV LJUBLJANE

Litostrojčani najboljši

Nas samoupravni socialistični sistem in čas, v katerem živimo, terjata od nas vseh zavzeto, odgovorno in ustvarjalno delo. Vse to pa terja vedno nova spoznanja, ki jih pridobivamo z nenehnim izpopolnjevanjem že pridobljenih teoretičnih in praktičnih znanj. Proizvodna delovna tekmovanja vedno bolj odločilno prispevajo k pridobivanju novega znanja, potrebnega za obvladovanje vse modernejše tehnike in tehnologije, hkrati pa tekmovanja razvijajo delavčev zavest ter kovinarje med seboj spoznavajo in tesneje združujejo.

Proizvodna tekmovanja kovinarjev se iz leta v leto hitro širijo in tako kovinarji postajamo glavni nosilci širjenja tekmovalnega duha, s tem pa dajemo dober zgled marsikateri drugi dejavnosti.

Tekmovalna mrzlica v vedno večji meri zajema številne organizacije združenega dela, kjer so zaposleni kovinarji. Iz tekmovanj v organizacijah združenega dela smo razvili tekmovanja v občini, letos prvič v okviru mesta Ljubljane, pod pokroviteljstvom mestnega sveta Zveze sindikatov Ljubljane. S tem smo se aktivno vključili v prizadevanje za nadaljnjo proizvodno usmeritev Ljubljane in tako podprli tezo o proizvodni Ljubljani, kot jo je že 1974. leta opredelil tovariš Kardelj, ko je govoril političnemu aktivu o nadaljnjem razvoju Ljubljane. Vključili smo se tudi v zadnja

prizadevanja skupščin občin in mesta Ljubljane za krepitev večjih proizvodnih sistemov in uveljavitvi proizvodnega dela kot osnovne usmeritve pridobivanja novih delavcev v sistemu usmerjenega izobraževanja.

Prav zato ni naključje, da se je v okviru občin in organizacij združenega dela že letos vključilo v zaključni del tekmovanja več kot 350 delavcev kovinarjev, in da je na I. delovnem tekmovanju kovinarjev Ljubljane v zaključnem delu tekmovalo v 13 poklicih 122 delavcev kovinarjev.

Letošnje proizvodno tekmovanje je imelo ob takih izhodiščih še poseben pomen, saj je bil s tem postavljen temelj za nadaljnjo krepitev in množično širitev udeležencev takega tekmovanja v Ljubljani. S tem pa je bila dana tudi velika obveza, da v prihodnjih letih nadaljujemo organizacijo proizvodnih tekmovanj.

Posvet kovinarjev Ljubljane

V petek, 11. septembra, je bilo med potekom delovnega tekmovanja kovinarjev Ljubljane posvetovanje kovinarjev o nadaljnji organizaciji tovrstnih tekmovanj.

Prvo takšno tekmovanje je bilo v varilstvu pred 21 leti ob otvoritvi šolskih prostorov Inštituta zavoda za varjenje SR Slovenije v Ljubljani, leta 1961 pa je preraslo in zvezno tekmovanje varilcev, ki je bilo v Mariboru.

Po daljšem premoru smo leta 1975 obnovili delovna tekmovanja varilcev v Sloveniji.

Šele leta 1977 so delovna tekmovanja kovinarjev pridobila večji in širši pomen ter večje družbeno priznanje in mesto, ki ga ti poklici zaslužijo. Kovinarji so začeli tekmovali v več disciplinah, samo tekmovanje pa je leta 1977 preraslo v prvo republiško tekmovanje Slovenije. V tem obdobju so na osnovi izdelanih kriterijev ter s povečanjem števila proizvodnih poklicev prispevali, da so proizvodno delovna tekmovanja počasi, a vztrajno pridobivala čedalje večji pomen in je zanje med kovinarji vedno večje zanimanje. Tako je na 4. delovnem tekmovanju kovinarjev Slovenije sodelovalo že okrog 800 strokovnjakov iz delovnih organizacij ter drugih inštitucij, tekmovanj pa se je v vseh fazah udeležilo skoraj 5000 kovinarjev tekmovalcev.

Na podlagi vse večje udeležbe in zanimanja delavcev ter družbene uveljavitve tovrstnih prireditev oziroma tekmovanj so se na letošnjem posvetovanju kovinarjev Ljubljane izoblikovali naslednji sklepi.

1. Za nadaljnji razvoj proizvodno-delovnih tekmovanj je potrebno v organizacijah združenega dela vplejati interna tekmovanja. Postati morajo sestavni del stalnega preverjanja kovinarjev v vsakdanji praksi. S tem pa moramo tudi v vsakdanjem delu uveljavljati vlogo in pomen tekmovanj.

2. Družbenopolitične organizacije, še posebej sindikat, morajo postati pobudniki in usmerjevalci akcije za pripravo in izvedbo proizvodno-delovnih tekmovanj. Sindikat

mora od strokovnih kadrov terjati odgovoren odnos do priprave in izvedbe tekmovanj.

3. Bolj kot doslej je potrebno angažirati znanstvene, raziskovalne in izobraževalne organizacije, da na osnovi svojih izkušenj in strokovnosti pomagajo dograditvi in oblikovati celovit sistem proizvodno-delovnih tekmovanj.

4. Predlagamo, da v Ljubljani enotno organiziramo interna tekmovanja oziroma preverjanja v delovnih organizacijah, izbirno tekmovanje za republiško pa naj se organizira v okviru mesta Ljubljane. V okviru mestnega sveta Zveze sindikatov naj sprožijo pobudo za množično organiziranje regijskega tekmovanja v Ljubljani z udeležbo kovinarjev iz občin Domžale, Vrhnika, Grosuplje.

5. Čimprej je potrebno izoblikovati družbeni dogovor o pripravi in izvedbi proizvodno-delovnih tekmovanj, da se bo v celoti enotno oblikoval koncept nadaljnjega razvoja proizvodno-delovnih tekmovanj.

6. V okviru mestnega sveta Zveze sindikatov ter občinskih odborov sindikata kovinarjev ter osnovnih organizacij sindikata je potrebno opredeliti sredstva za vsakoletno pripravo in izvedbo tekmovanj.

Prav tako je potrebno v pripravi na programsko volilne seje v temeljnih organizacijah in osnovnih organizacijah sindikata planirati sredstva za nemoteno izvedbo tekmovanj. Koordinacijski odbor v okviru mesta Ljubljane mora že od zaključka leta sprejeti razrez poklicev in določiti delovne organizacije, v katerih bodo tekmovanja potekala.

M. S.

REZULTATI NA TEKMOVANJU V POSAMEZNIH POKLICIH:

STRUGARJI

1. Franc SOJER, ZRI TOZD SOČA oprema
2. Pavel SVETEK, ROG
3. Vojko KUK, UNITAS

BRUSILCI

1. Miroslav KLAJŽAR, TZL TOZD OB
2. Slavec MAHNE, SATURNUS
3. Peter ČIBEJ, ROG

REZKALCI

1. Josip LUKŠA, TZL TOZD OB
2. Jovan SIMIČ, TZL TOZD OB
3. Janez ANDOLŠEK, Kovin. galanterija

ORODJARJI

1. Vid BREGAR, ROG
2. Dore SVETLIN, SATURNUS
3. Janez PRAPROTNIK, ROG

KOVAČI

1. Štefan DORNIK, TZL TOZD PZO
2. Janez ŽMAVC, TZL TOZD PZO

STROJNI KLJUČAVNIČARJI

1. Bojan SEVER, ROG
2. Ludvik DORNIK, KTL TOZD Kartonažna
3. Leopold STARIČ, ROG

LIVARJI — KALUPARJI

1. Tone OGRIN, TZL TOZD PUM livarne
2. Fikret ĐULOVIČ, TOZD PUM livarne
3. Stojan DESPOD, TOZD PUM livarne

VARILCI — RO

1. Zahid HODŽIČ, TZ Litostroj,
2. Stjepan DOŠEN, TZ Litostroj,
3. Šaban MEHMEDOVIČ, TZ Litostroj

VARILCI — MAG

1. Lilijan PEROŠA, SGP SCT TOZD Meh. obrati,
2. Luka ZORAČEVIČ, UNIS TOS TOZD TN,
3. Petar ŽIVKOVIČ, TZL

VARILCI — TIG

1. Tadija PAPAČ, TZL
2. Pavel LAMPIČ, TZL

VARILCI — PLAM

1. Boris ZORKO, ZRI SOČA oprema
2. Janez BITENC, SATURNUS

MEHANIKI — DIESEL

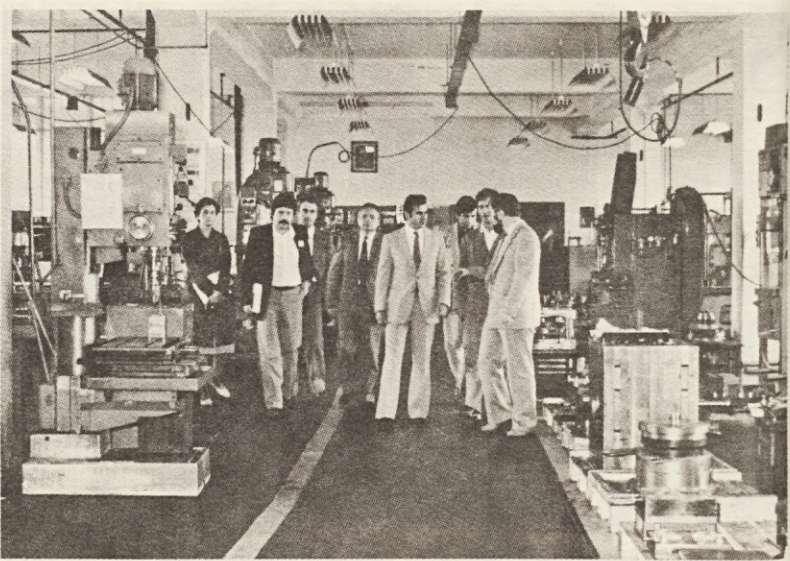
1. Jože KOREN, AVTO-COMERCE
2. Franc BRANDT, AVTO-COMERCE
3. Ciril SMRKOLJ, AVTO-COMERCE

AVTOMEHANIKI — OTTO

1. Zvonimir PERKO, Slovenija avto TOZD SERVIS
2. Marko KRVINA, Avtohiša TOZD Avtomehanski obrati

Na podlagi rezultatov in razreza za republiško tekmovanje kovinarjev se bo tekmovanja v Mariboru udeležilo 29 kovinarjev iz Ljubljane. Litostroj bo v ekipo prispeval 12 tekmovalcev, ki so se najboljše uvrstili na ljubljanskem tekmovanju. Vsem najboljšim Litostrojčanom čestitamo za uspešen nastop ter jim želimo veliko uspehov tudi na bodočih tekmovanjih.

M. S.

1. tekmovanje kovinarjev v Ljubljani je vzbudilo veliko zanimanje. Posamezna tekmovalna prizorišča po delovnih organizacijah si je v spremstvu predstavnikov mesta in republike ogledal tudi tovariš Miran Potrč, član predsedstva zveznega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

Pred pričetkom tekmovanja so tekmovalci dobili še zadnja navodila in se seznanili s pravili tekmovanja. Tekmovanje zahteva veliko zbranost in sposobnost. Izdelek mora biti do konca anonimen, zato je treba predhodno izžrebati delovna mesta in določiti šifre tekmovalcev.

Ocenjevalne komisije imajo zahtevno nalogo, saj morajo z opravljenimi meritvami natančno oceniti izdelek. Ocenjevanje je treba opraviti temeljito, da dobimo res najboljšega tekmovalca v skupini in da ni naknadnih pritožb na delo komisije.

KUPUJEMO STANOVANJE

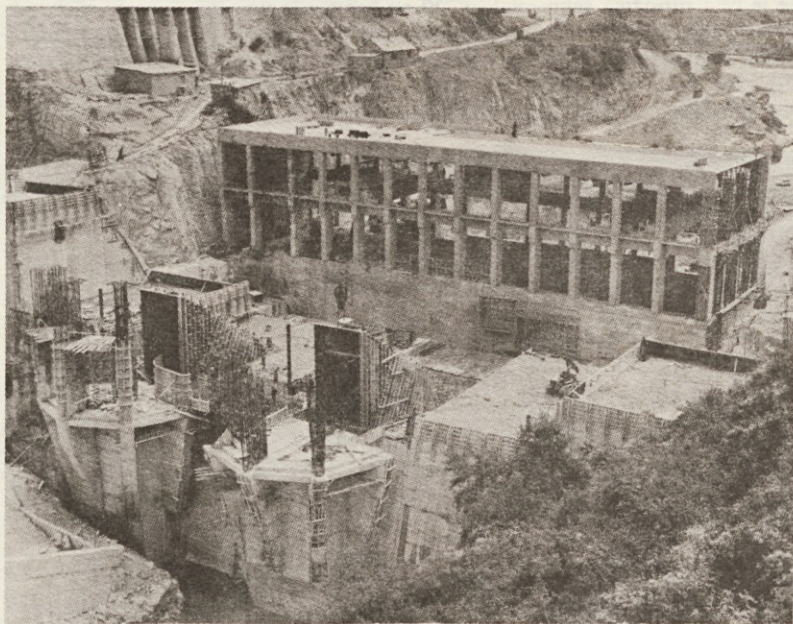
Ta mesec bova dala pa kar za šest kvadratnih centimetrov na stran!

Na Neretvi bomo še gradili

12. avgusta je montažna skupina Litostroja na HE Grabovica predala prosto gred prvega agregata. S tem so se lahko začela glavna montažna dela za montažo generatorja, katerega montira DO Rade Končar. Prav z uspešnim delom naše in Končarjeve montažne skupine lahko danes z gotovostjo trdimo, da smo pri napredovanju del dosegli stopnjo izgradnje sosednje hidroelektrarne Salakovac. Delovni napor izvajalcev na obeh elektrarnah so usmerjeni v to, da so se turbine zavrtele že v letošnjem letu in da bi v letu 1982 obe hidrocentrali že dajali tako potrebne kilovate električne energije.

Malo je rek na svetu, ki bi imele take možnosti za pridobivanje električne energije, kot jih ima Neretva. Od samega izvira pa skoraj do izliva v morje ima možnost, da se njena vodna sila izkoristi za električno energijo. Izračunano je, da na Neretvi in njenih pritokih lahko zgradimo elektrarne moči do 1660 MW, katere bi letno proizvedle 4,5 milijarde kilovatinh ur električne energije. S tem se Neretva uvršča takoj za Donavo kot naš najmočnejši hidroenergetski potencial v Jugoslaviji.

Načrti izgradnje hidroenergetskih objektov na Neretvi so veliki, drzni. V podjetju »Hidroelektrarne na Neretvi« pravijo: »Niti ena kapljica vode ne sme ostati neizkoriščena v hidroenergetskem smislu«. S hidroelektrarno Rama (Litostroj je izdelal in montiral turbinsko opremo) je ta napoved o 4,5 milijardah kilovatinh urah uresničena 34-odstotno, leta 1982 se bo s proizvodnjo HE Grabovica, katera bo dala 345 milijonov kilovatinh ur, in HE Salakovca, ki bo letno dajala 593, letno planirana

HE Grabovica v izgradnji

Mostarsko blato, ki bi z vgrajeno močjo 300 MW letno proizvedla 575 milijonov kilovatinh ur električne energije.

katero bo zbiralo vodno silo za elektrarno Konjic. Iznad jezera Konjic se že začena največje akumulacijsko jezero HE Jablanica, ki dobiva vodo tudi iz močnega pritoka, kjer stoji hidroelektrarna RAMA. V najlepšem delu toka Neretve pod obronki Prenja in Čvrstice je še dvoje jezer. Peta in šesta kaskada bo poganjala turbine na HE Grabovica in HE Salakovac; HE Grabovica je zgrajena na 165 m nadmorske višine, akumulacijsko jezero Salakovac pa na 123 m nadmorske višine. Na nadmorski višini 78 m pri Mostarju se bo začelo sedmo jezero bodoče elektrarne Mostar. Od tu dalje Neretva teče umirjeno, samo 14 km od Mostarja bo začetek jezera za bodočo elektrarno BUNA, osmo po vrsti na

ODMEV

Kako realizirati naročilo v roku

Užitek je bilo prebrati intervju tovarišev Nolimala in Gregoriča v prejšnji številki našega časopisa. Naj poudarim njune misli, ko sta na vprašanje, ali nam bo naročilo HE Haditha uspelo realizirati v roku, odgovorila: »To naročilo predstavlja redko priložnost, da preverimo naše organizacijske in tudi delovne sposobnosti. Roki so resda kratki, toda konkurenca je nudila še krajše. In konkurenca bi posel končala v roku. Kaj pa mi?«

Ali po tem odgovoru lahko sklepamo, da se nam obeta tudi v tem primeru velika borba za rok?

Ali bomo res izkoristili priložnost in preverili naše sposobnosti, organizacijske in delovne, ter odgovornost vseh nas sodelujočih?

V čem je torej težava, da nekatera naročila nismo sposobni izdelati v dogovorjenem roku?

Ali je sploh možno ustrezno odgovoriti?

Poskušajmo si postaviti vprašanje sami, kako realizirati naročilo v roku in odgovoriti s svojega stališča. Zato predlagam, da prek litostroj-skega časopisa odpremo javno razpravo in podamo svoja mnenja.

Pomanjkanje surovin in reprodukcijskega materiala, nestabilne gospodarske razmere v svetu in pri nas, motnje v družbenih reprodukcijskih tokovih, vse to negativno vpliva na doseganje rezultatov gospodarjenja. To so objektivne okoliščine, na katere smo se pripravljene sklicevati, zamizimo pa na vse ostalo, kar je enakega, če ne še večjega pomena, vendar ni objektivne narave.

Težko je govoriti o objektivnih ali samo o subjektivnih okoliščinah, pa vendar ne smemo poudarjati ene na račun drugih.

Nismo prišli še tako daleč, da bi dosledno uveljavljali načela delitve po delu in rezultatih dela, da spodbujamo dovolj vsakega delavca k čim večji produktivnosti. Vsega tega se zavedamo, a premalo storimo, da bi se stvari spremenile.

Sedanje oblike organiziranosti, medsebojnih razmerij, realizacije skupnega proizvoda nikakor ne smemo jemati kot trajne. Potrebno jih je preveriti in jih dosledno s spoznanji ustrezno spreminjati.

To potrebo narekuje ne le dejstvo, da malokatero naročilo lahko realiziramo v roku, temveč tudi nedopustno in neodgovorno ravnanje skorajda vseh — pri tem mislim na vse, ki samo opazujejo in ugotavljajo, ne da bi kaj ukrepali.

Zato moramo z osebnim zgledom in odgovornostjo uresničevati moralne vrednote predvsem v okolju, kjer delamo. Potrebno je kritično spremljati svoje delo in delo drugih, sprejemati kritiko in kritizirati slabosti.

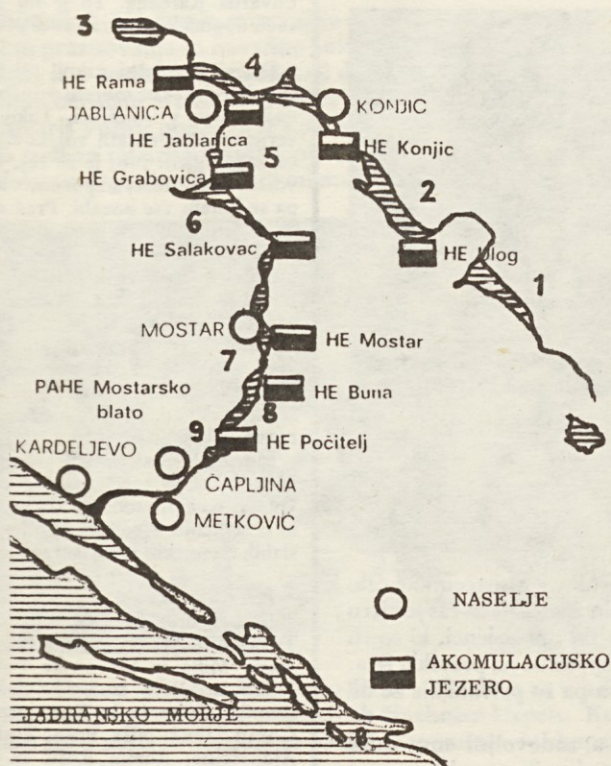
Preveriti moramo sami, ali se zavedamo pravic, obveznosti in odgovornosti ter delovnih dolžnosti, ali vestno izpolnjujemo zaupane (in plačane) naloge in dela.

Zastarele in neskladne metode, oblike in odnose pri izpolnjevanju naših obveznosti moramo sami odstranjevati, ne pa le delati analize in ugotavljati dejstva ter prenašati lastno delo in odgovornost na druge. Več se je treba konkretno pogovarjati o pomanjkljivostih in predvsem več delati, da bo HE Haditha in vsa ostala naročila možno realizirati v predvidenem roku.

J. Babič

N. Đenić

HIDROELEKTRARNE NA NERETVI

napoved o 4,5 milijardah uresničila 52,6-odstotno.

Kako je načrtovana proizvodnja naprej? Do konca tega desetletja bodo na Neretvi zgrajene še tri hidroelektrarne. Prva bo takoj za Grabovico in Salakovcem prišla na vrsto hidroelektrarna MOSTAR s planirano letno proizvodnjo 290 milijonov kilovatinh ur. Za HE Mostar pa se bo pričela izgradnja še dveh elektrarn v gornjem toku Neretve: HE Ulog in HE Konjic. Zadnji dve, ki ju bomo gradili na Neretvi, bosta elektrarni v spodnjem delu: HE BUNA in HE Počitelj. Poleg teh devetih hidroelektrarn se vse resneje proučuje, da se v neretvanski hidroenergetski potencial vključi še deseta reverzibilna (čepalna) hidroelektrarna PAHE

S to verigo hidroelektrarn na Neretvi se vsekakor spreminja celotna neretvanska dolina. Akumulacijska jezera spreminjajo tok reke. Poglejmo, kako bodo izgledale te »Neretvanske kaskade«. Pojdimo po vrsti, od izvira. Neretva izvira izpod 1299 m visoke planine Ravno brdo in 1227 m visoke planine Gredelj, jugovzhodno od Zelengore. Izvir je na višini 1095 metrov nad morjem. In tu, samo 34 km od izvira v ozki tesnobni soteski, bo zgrajena prva, 150 m visoka armirana betonska pregrada z elektrarno Ulog. Za pregrado bo na 736 m nadmorske višine nastalo akumulacijsko jezero, ki bo 14 km dolgo in 136 m globoko. Voda iz Strojnice HE Ulog bo takoj polnila drugo tako akumulacijsko jezero, dolgo 28 km in globoko 130 m,

nadmorski višini 54 m. Deveto jezero na nadmorski višini 23 m, samo 38 km od izliva Neretve v Jadran, pa jezero devete HE Kročitelj.

Litostroj je na Neretvi dober znanec. Dosedaj smo izdelali in opremili tri hidroelektrarne. Delovne izkušnje, ki smo si jih tu pridobili, so velike, zato z gotovostjo upamo, da bomo še gradili na njej.

TUDI NA PODROČJU MLEVNE TEHNIKE RAZŠIRJAMO NAŠ PROIZVODNI PROGRAM

V mesecu avgustu smo poslali naročniku Veliki Krivelj dva od treh naročenih cevni mlinov premera 4,3 m in dolžine 6,1 m.

Mlin za primarno mletje rude bodo montirali v liniji flotacije bakrove rude v rudniku bakra »Veliki Krivelj« — BOR.

S temi mlini se je Litostroj, ki je doslej izdeloval mline za mletje cementa, surovine in apnenca, uvrstil med prve domače proizvajalce opreme za mletje rud v flotacijskih obratih.

Projektivne zasnove in konstrukcijske rešitve mlina so rezultat domačega znanja, brez tuje tehnologije. Slika prikazuje plašč mlina, ki je težak 48.000 kg.

(Foto: B. Jereb)

J. Hribar

Srečali smo se v Mostecu

Letos je bilo pa malo drugače kot običajno. Nismo šli na Sorico, temveč smo 34. obletnico ustanovitve Litostroja praznovali v lepem in zelenem Mostecu. Odločitev organizatorjev je bila kar pravilna, saj smo precej prihranili pri vožnji, obenem pa smo tudi obiskali zeleni otoček sredi Ljubljane, znano sprehajališče Ljubljančanov. Sicer pa za dobro razpoloženje in veselo družbo niti ni tako pomembno kje smo.

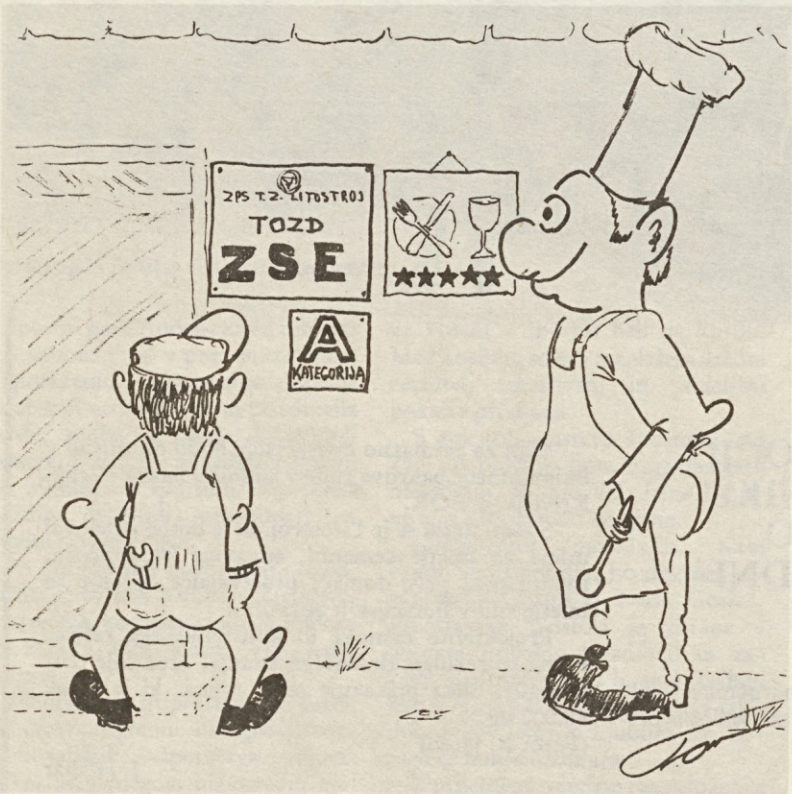

Na IV. tradicionalnem taboru Litostrojčanov smo se začeli zbirati že kmalu po deveti uri, kar ob lepem in toplim vremenu sploh ni bilo težko. Še toliko bolj pa smo se podvzivali zaradi obvestila organizatorja, da bo brezplačni golaž le do 11. ure, kar se je precej izplačalo, saj je bil kasneje kar po 90 dinarjev. Moramo pa priznati, da so »zastojnski« golaž obiskovalci lahko dobili še precej dlje kot le do enajstih.

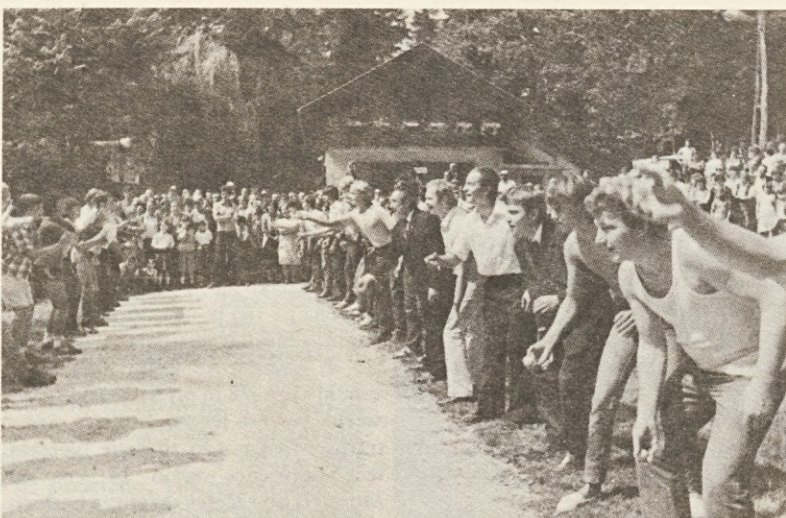

Ko nas je bilo kolikor toliko zbranih, so se že začele športne igre. Najprej so se tekmovalci pomerili v hoji na hoduljah in v streljanju. Polomljenih ni bilo, mrtvih pa tudi ne. To je bila zelena luč za nemoteno nadaljevanje z naslednjimi igrami.

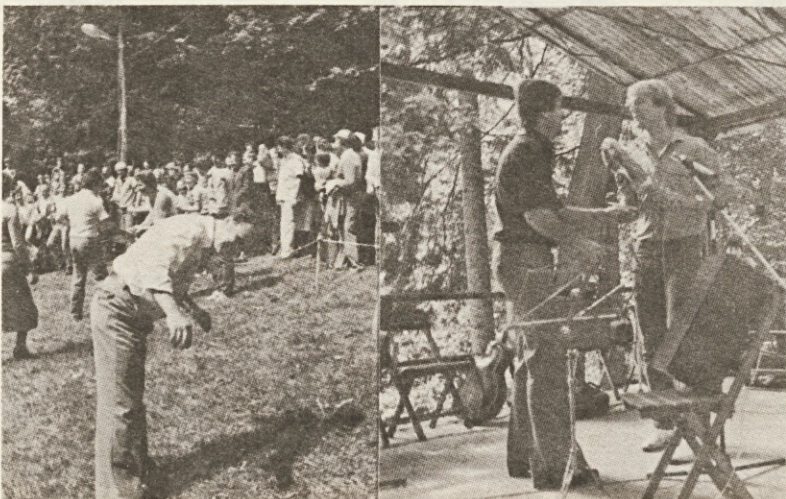
Na prizorišče dogajanj so prišle tovarišice, ki jim ravnanje s kuharskimi pripomočki ne dela težav, pa čeprav je to zelo težak valjar. Dobro so se odrezale, še najbolje pa Karlinca, ki je odnesla že vrsto zmag na tem področju.

— In kako ste dosegli tako visoko kategorijo?
— Preprosto! Na litostrojskem taboru smo prodajali čevapčice po 90 din, medtem ko v hotelu Lev stanejo 80 din!

Najbolj zabavno pa je bilo na koncu, ob metanju surovih jajc. Prijavila se je cela množica tekmovalcev, ki so bili glede na »nevarnost« igre kar preveč oblečeni in med njimi ni bilo niti ene pogumne tovarišice. Jajca so kar letela — nekaterim v roke in ostala cela, drugim pa za vrat, v glavo ali kam drugam. Na veselje gledalcev pa so se tudi razbila! Sicer pa se je pri tej igri kar splačalo potruditi, saj je bil zmagovalcu namenjen dokaj zajeten pršut.

Potem pa se je začel zabavni program. Za začetek nam je zapel mešani pevski zbor Litostroj, potem je zaigral naš pihalni orkester, nadaljeval pa je ansambel Veseli Šentvidčani z veselimi in poskočnimi vižami. Ni nas bilo treba dolgo prositi — zavrteli smo se in dobra volja se je nadaljevala.

V tem času pa je potekala tudi razburljiva igra v srečelovu. Dobitki za kupljene srečke so bili lepi, vendar kaj, ko vsaka srečka le ni zadela. Mize so bile kaj kmalu polne lubenic, sokov in ostalih drobnarij, celo lepi in dokaj dragi pancerji so se našli med njimi, kolo pa je še kar čakalo na svojo srečko. Čim manj je bilo srečk, tem bolj se je napetost stopnjevala. Nazadnje pa so bile tudi srečke prodane in nagrade oddane!

Veliko Litostrojčanov je s svojci in prijatelji ostalo v Mostecu kar celo popoldne. Zbrale so se družbe, ki so se povesele in zaplesale in čas je hitro mineval. V Mostec so prišli tudi nekateri litostrojski upokojenci, ki so tu našli stare prijatelje in sodelavce in z njimi obujali spomine na pretekla leta. Dovolj je bilo tudi pijače in jedače, dobrote z žara pa so privabljalje že od daleč.

Veselje je proti večeru ponehalo. Utrujeni a zadovoljni smo odšli domov, drugo leto, ob 35-letnici naše delovne organizacije pa se bomo spet dobili!

M. M.

OBVESTILO

Vse tovarišice, ki jih veseli telovadba, obveščamo, da se 21. septembra spet začne telovadba za ženske. Telovadne ure bodo ob ponedeljkih in četrtek od 20.15 do 21.30 v športni dvorani Partizan, Spodnja Šiška. Kot v lanskem letu bo tudi letos na programu atletika, telovadne vaje, odbojka in podobno.

Ure telovadbe bodo tudi za predšolske otroke — skupaj s starši in sicer ob ponedeljkih in četrtek od 15.30 do 16.30. Za malo starejše otroke bo vadba brez staršev iste dneve od 16.30 do 17.30.

Vse tiste tovarišice, ki so k telovadbi že hodile, in tiste, ki bi se rade vključile na novo, vabimo, da pridejo v čim večjem številu.

Kdaj bo na sporedu telovadba za moške, vas bomo obvestili naknadno.

Zdravo, vojaki

Poletna vročina je minila, potekli so dopusti in tako je zopet čas za našo rubriko. Med tem časom se je nabralo nekaj razglednic in pisem s pozdravi, željami in pripombami, ki so nam jih poslali vojaki iz vse Jugoslavije. Iz besedila je razvidno, da so še vedno težave pri prejetju našega časopisa. Ta problem skušamo reševati takoj, seveda na podlagi vaših reklamacij. V glavnem pa je odvisno od vas samih, če nam naslove posredujete pravočasno. Nekaterim vojakom se bliža konec vojaškega roka in zato prek te rubrike ponovno poudarjamo naslednje: Ob prihodu v delovno organizacijo morate imeti vojaško knjižico, odjavno-prijavni list (tisti, ki začasno bivate v Ljubljani) kajti brez teh dokumentov se ne morete zaposliti.

Naša želja, da bi vojaki sodelovali z različnimi prispevki iz življenja in dela med služenjem vojaškega roka, se je končno premaknila z mrtve točke. Tako danes objavljamo kratek zapis vojaka, ki je bil premeščen v drug kraj:

»Pred dobrim mesecem sem se preselil v drugo vojašnico in se prav dobro vživljal, saj je lenarjenja več — to pa je meni zelo pogodu. Za praznik dneva vstaje slovenskega naroda sem bil v Ljubljani na proslavi ob odkritju spomenika Edvarda Kardelja. To je bil zame velik dogodek in hkrati tudi priznanje.

Dnevi v vojaški suknji mi hitro teko in tako se ne morem pritoževati nad delom v vojašnici. Tako sem verjetno eden redkih vojakov, ki je tu zadovoljen. No, je že res, da je včasih tudi precej naporno, vendar pa se kmalu vse pozabi. Pred nekaj dnevi smo bili na pohodu preko Pohorja. Šli smo po poteh vezistov in kurirjev NOV. Prav prijetno je bilo. Počutil sem se kot planinec na prijetnem pohodu in ne vojak naše armade. V treh urah smo prehodili več kot 100 km in to čez drn in strn, videli vse lepote Pohorja, ki je zares čudovito in nudi veliko možnosti za razvedrilo in oddih.

Morda bo tale prispevek enega izmed vojakov spodbudil tudi ostale vojake, da bodo sodelovali s prispevki o življenju v vojašnici, o lepih in slabih trenutkih v vojaški suknji.

Pozdrave so nam poslali:

Jože Šporar iz Delnic, Božidar Trbič iz Maribora, Pavel Klemen iz Stevo Milčič iz Slavonske Požege, Milan Kolednik iz Velike Gorice, Zvonko Zubonja iz Kumanovega, Goran Čiča iz Niša, Franc Zotler iz Ajdovščine, Razim Rošič iz Beograda, Boris Anžel iz Sombora, Stojan Polovina iz Titograda, Nikola Četnik z Visa, Bojan Kozic iz Pulja, Peter Burkeljca iz Slavonske Požege, Miro Vuković iz Dobrove, Branko Vidović iz Rateč, Ferid Deraković iz Pančeva, Sead Sijamhodžić iz Sombora, Jakob Knez iz Bihaća, Čedo Njenjić iz Šabca, Zdravko Pongrac iz Drniša, Franc Fabjan iz Niša, Marko Skebe iz Pančeva, Marjan Pirnat iz Banjaluke, Anton Tekavčič iz Postojne, Mičo Marinković iz Prečca, Franc Škrleb iz Smilovcev in nepodpisani vojak iz Doboja.

Tudi mi pošiljamo vsem vojakom prav lepe pozdrave ter jim želimo veliko uspehov v njihovih enotah. Prav posebej pa čestitamo vsem vojakom — mornarjem ob dnevu jugoslovanske vojne mornarice.

V. Štruklec

MLADINSKA POLETNA POLITIČNA ŠOLA '81

Ocena dela mladih

Misel, da je vsak začetek najtežji, se mi je tudi tokrat pojavila prav v trenutku, ko sem se odločil seznaniti vas s potekom, namenom in nalogami

mladinske poletne politične šole, ki je bila v času od 17. do 22. avgusta 1981.

Celodnevni program MPPŠ (tu mislim na predavanja, razprave,

plenarna zasedanja in aktivnosti v prostem času) je potekal v šolskem centru republiškega sekretariata za notranje zadeve v Tacnu pri Ljubljani kot prejšnje leto in še nekaj let nazaj. Razlika je bila le v tem, da so tokrat predavali nekateri drugi predavatelji, tematika pa je bila posvečena aktualnim dogajanjem v Sloveniji, Jugoslaviji in v svetu.

Kaj je bil namen in katere so bile naloge mladinske poletne politične šole?

Na to vprašanje smo poskušali poiskati odgovor pri predsedniku republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije tovarišu Borisu Bavdku, ki mi je povedal: »V delo mladinske poletne politične šole so vključeni najodgovornejši mladinci in mladinke, ki delajo v CK ZSMS, UK ZSMS in v družbenopolitičnih organizacijah in društvih. Zbrali smo se pač zato, da bi preko predavanj, plenarnih zasedanj in razgovorov mladinskim aktivistom omogočili:

1. poglobljanje osnovnih teoretskih znanj na posameznih področjih,
2. informiranje o nekaterih aktualnih vprašanjih, o katerih sodimo, da jih mora poznati vsak mladinski aktivist,
3. pogovor oziroma razpravo o konceptu resolucije za XI. kongres ZSMS,
4. ocenjevanje dosedanjega dela v Zvezi socialistične mladine Slovenije in pridobitev smernic za delo mladinske organizacije v nadaljnjem obdobju.«

Da smo tudi dejansko poskušali uresničiti zastavljene cilje in naloge, to mi lahko verjamete, a žal, le na besedo. Zato bom to ugotovitev podkreplil s predavatelji in temami, katere se predavali:

Zvone Dragan: »Družbenoekonomski razvoj Jugoslavije 1981 do 1985«,

Jože Florjančič: »Aktualna gospodarska situacija v Sloveniji in Jugoslaviji s posebnim poudarkom na ekonomskih odnosih s tujino«,

Roman Albreht: »Samoupravno združevanje dela in sredstva«,

Franc Šetinc: »Nacionalno vprašanje v Jugoslaviji s posebnim poudarkom na dogodkih na Kosovu«,

Zoran Polič: »Medrepubliški odnosi«,

Vinko Hafner: »Usmeritve III. kongresa samoupravljalcev in vloga Zveze sindikatov pri njihovem uresničevanju«, in

Jože Smole: »Odnosi v mednarodnem delavskem gibanju«.

Da je bila tematika omenjenih zasedanj resnično aktualna, lahko ugotavljam tudi po tem, da smo po uvodnih predavanjih predavatelje dobesedno preplavili s številnimi vprašanji, na katera v večini primerov, zaradi časovne stiske, niso uspeli odgovoriti, tako da so jih preko vodstva šole posredovali predavateljem, ki so prihajali za njimi in so to problematiko obvladovali.

Tukaj ne mislim pisati o vseh dobrih in slabih straneh šole, temveč se bom omejil le na stališče predsednika KS ZSMS Litostroja tovariša Dušana Jovanovića, ki pravi: »Menim, da je v času mladinske poletne politične šole premalo pozornosti posvečeno izmenjavi konkretnih izkušenj, kakor tudi to, da je pri organizaciji prihodnjih MPPŠ zaradi lažjega dela in aktiviranja vseh udeležencev šole potrebno več pozornosti posvetiti delu v manjših skupinah, največ 10—15 udeležencev (sedaj jih je bilo tudi po 50)«. V času MPPŠ '81 je bilo poskrbljeno tudi za zelo razgibano kulturno-zabavno življenje in športno aktivnost. Tako je bil organiziran spoznavni večer s plesom, kulturno-zabavni večer z Janijem

JUBILANTI • JUBILANTI • JUBILANTI •

TUDI V IZOBRAŽEVALNEM CENTRU SO LITOSTROJSKI JUBILANTI

V prejšnji številki našega časopisa so izostali podatki o litostrojskih jubilarjih v TOZD izobraževalni center. Čeprav imamo delavci v TOZD IC zaradi specifičnosti svojega vzgojno-izobraževalnega dela tudi posebna merila o jubilejni delovni dobi, pa v okviru teh meril enako poudarjamo tudi pripadnost litostrojskemu kolektivu kot v vseh drugih TOZD naše delovne organizacije. Na to smo vsi ponosni in bomo tako kot doslej k razvoju Litostroja prispevali svoj delež.

Tako danes naknadno objavljamo podatke o letošnjih litostrojskih jubilarjih v TOZD IC. To so:

Anton REŽEK	— 30 let
Adi SLABE	— 20 let
Jože HROVAT	— 20 let
Janez ŠTRUMBELJ	— 20 let
Anton KOŠIČEK	— 20 let
Franc PRESEČNIK	— 20 let
Duša FISCHINGER	— 10 let
Marija BLAŽEKA	— 10 let

Skupaj z njimi je praznovalo svoj celotni delovni jubilej še 12 delavcev.

Veselo je bilo tudi v tozdu TVN. Po podelitvi priznanj ni šlo brez pristrčnih zbadljivk in zdravic. Jubilarji so se zbrali skupaj in tako »ovekovečili« ta slavnostni dan.

(Vse foto: M. M.)

TOZD Prodaja je imel letos tri 30-letnike, vseh jubilarjev pa je bilo 20. Lepo zaokroženo število! Čeprav se na posnetku držijo zelo resno, to ne pomeni, da so tako tudi praznovali. Nič manj veselo ni bilo pri njih, kot pri ostalih jubilarjih v tovarni. (Foto: J. Jereb)

Kovačičem, disco za udeležence šole ter tekmovanja v nogometu, košarki, vlečenju vrvi in streljanju z zračno puško.

In na koncu naj povem še to, da nam je mladinska poletna politična

šola v marsičem koristila, saj bomo nova spoznanja lahko uporabili v svojem nadaljnjem delu v mladinski organizaciji in v družbenih organizacijah in društvih.

Z. Bendelja

Jože Florjančič in Boris Bavdek na mladinski poletni politični šoli v Vikrc̃ah.

JUBILANTI • JUBILANTI • JUBILANTI •

Ob obletnicah Litostroja praznujejo tudi jubilarji. V vseh tozdh jih je veliko in praznovanja so navadno povsod prisrčna.

Jubilarje je v tozdu PPO pozdravil direktor tozda tovariš Peter Vogrič. Uvodnim besedam je sledila izročitev priznanj in nagrad, vsako priznanje pa je tovariš Vogrič popestril še s par »priložnostnimi« besedami. Enako je veljalo tudi za tovariša Gvida Coljo, dolgoletnega in prizadevnega člana naše delovne organizacije. Tudi mi mu čestitamo!

Precej jubilarjev je bilo tudi v tozdu IRRP. Zbrali so se v jedilnici tozda PZO in po podelitvi priznanj posedeli ob živahnem klepetu. Kot običajno, se je tudi sedaj našla priložnost za obujanje spominov in skupaj preživetih težav in uspehov.

V tozdu Obdelava je bilo tudi letos največ zbranih. Praznovali so v jedilnici tozda TVN, ki pa je bila komaj dovolj velika za skoraj 90 jubilarjev. Vendar pa je bilo poskrbljeno za vse, in veselega razpoloženja ni nič zmotilo.

Še se bomo srečevali

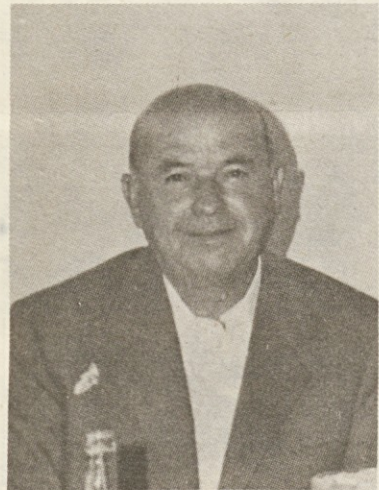
1. avgusta je odšel v pokoj tovariš Franc RAVNOHRIB, zaposlen v tozdu OBDELAVA kot tehnolog.

Tovariš Ravnohrib je eden od pionirjev Litostroja. Pri nas se je zaposlil že leta 1949 in delal vse do upokojitve. Prišel je kot strugar. Po nekaj letih proizvodnega dela se je prekvalificiral v tehnologa na področju dieselskih motorjev. Tej proizvodni veji je ostal zvest vse do upokojitve. Vanjo je vložil veliko znanja in mnogo let svojega življenja. Z njegovim odhodom je na tehnološkem področju obdelave dieselskih motorjev nastala vrzel, ki jo bomo še dolgo občutili. Posebno še zdaj, ko ta proizvodna veja ponovno oživlja in ko osvajamo tehnologijo novih tipov motorjev.

Tovariš Ravnohrib je bil med sodelavci zelo priljubljen. Svojega znanja ni nikoli zapiral zase, ampak ga je znal vedno in ob pravem času posredovati predvsem mlajšim sodelavcem, ki so od njega pridobili mnogo dragocenih delovnih izkušenj. Znal se je prilagajati spremembam časa. V svoje delo je vpeljal tehnično tehnološke novosti, bil pa je tudi družbeno aktiven.

Dolga je doba 33 let, a vendar prekratka, da bi v njej lahko pridobili vse prijateljstvo, marljivosti in delavnost, katere nas je učil tovariš Ravnohrib. Želimo si, da bi se še večkrat srečali in pokramljali o minulem delu.

V nadaljnjem življenju mu želimo veliko zdravja in veselih uric!

V septembru smo se poslovili od našega dolgoletnega sodelavca Ivana VIDMARJA, ki je odšel v zasluženi pokoj.

V Litostroj je prišel leta 1952 in mu ostal zvest do upokojitve.

V svoji bogati 29-letni delovni litostrojski praksi je ustvarjal na več področjih dela, posebej moramo poudariti njegovo dolgoletno delo na našem največjem stroju-karusselski stružnici.

Prijatelji planin se ga bodo spominjali tudi kot vestnega in prijaznega oskrbnika našega počitniškega doma na Soriški planini, kjer je bil dve leti.

Nove dolžnosti so ga ponovno pritegnile v proizvodno delo. Leta 1971 je prevzel dolžnost vodje oddelka službe kakovosti težke obdelave tozda OB in na tem mestu ostal do upokojitve.

Vneto je deloval tudi v družbenopolitičnih organizacijah, predvsem v sindikalni organizaciji in pri organiziranju samopomoči.

Spominjali se ga bomo kot vestnega in prizadevnega sodelavca, ki je svoje bogate izkušnje prenašal na mlajše.

Za trud, ki ga je vložil v delo in razvoj Litostroja, se mu iskreno zahvaljujemo in mu želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let.

Ob mojem odhodu v pokoj iskrena zahvala vsem sodelavcem v tozdu NABAVA in ostalim prijateljem, ki so se tako pristrčno poslovili od mene!

Jože Verbovšek

30. junija je odšel v pokoj tudi naš dolgoletni sodelavec tovariš Karel PLATOVŠEK. V Litostroju je bil zaposlen od 21. 8. 1951. Začel je kot strugar in v svojem poklicu dosegel vrhunsko usposobljenost. Delo je

nadaljeval v planski operativi najprej kot glavni dispečer, nato pa kot planer in vodja odseka. Nazadnje je delal kot vodja oddelka za usluge, storitve in kooperacijo. Bil je dober delavec in prijeten sodelavec. Vedno je bil nasmejan in pripravljen pomagati. Delo je opravljal vestno, z velikim občutkom odgovornosti. Ni iskal kompromisov ali začasnih rešitev. Bil je vztrajen in dosleden. Tovariš Karel, želimo ti še veliko veselih in zadovoljnih dni izven delovnega okolja!

Sodelavci planske operative

Letos, v juliju je odšel v pokoj tovariš Ivan ZAJC, snažilec v mehanski obdelavi v tozdu Obdelava. V Litostroju se je zaposlil pred desetimi leti, zaradi rahlega zdravja pa je bil predčasno invalidsko upokojen. Sodelavci mu želimo v pokoju čim več zdravja in zadovoljstva!

31. julija je končala z delom pri nas tovarišica Štefka KODERMAN. Tovarišica Štefka spada med najstarejše Litostrojske, saj se je zaposlila v Litostroju že 8. 11. 1949. Delala je kot žerjavovodinja dolga leta. Delo je opravljala vestno in zelo uspešno. Po naravi je optimist, vedno dostopna in odprtega duha. Zнала je svetovati in svoje izkušnje prenašati na mlajše.

Tovarišica Štefka, želimo ti še veliko sončnih dni! (Žal, njene fotografije nimamo.)

Ob nenadni izgubi našega očeta Alojzija MAROLTA se kolektivu prav lepo zahvaljujemo za spremstvo na njegovi zadnji poti in za cvetje, hvala tudi pevcem in govorniku za besede slovesa. Hvala za vse!

Hčerki Mira in Silva,
sinova Mirko in Marjan

ZAHVALE

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi našega ljubljene sina in brata Marka ŠPAREMBLEKA se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem, prijateljem in znancem, ki so nam s toplo spodbudno besedo in požrtvovalnostjo pomagali blažiti našo bolečino.

Iskrena hvala vsem, ki ste v teh težkih dneh sočustvovali z nami, počastili spomin nanj, ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti in s cvetjem prekrili njegov prerani grob. Za izraze sožalja vsem še enkrat hvala!

Vsi njegovi:
očka Jože, mami Marica
in bratec Duško

Najlepše se zahvaljujem sodelavcem v tozduh PUM in IC za cvetje in izraze sožalja, govorniku za poslovalne besede, članom pihalnega orkestra Litostroj ter vsem ostalim za spremstvo na zadnji poti moža in očeta Franca MIHELICA. Žena, sin in hčeri v imenu vsega sorodstva

Vsem sodelavcem jeklolivarne se iskreno zahvaljujem za lepa darila in za pristrčno slovo ob mojem odhodu v pokoj. Vsem želim veliko zdravja in delovnih uspehov.

Ferdo Saletinger

ZAHVALE

Ob smrti mojega očeta Jožeta NAHTIGALA se zahvaljujem sodelavcem v tozdu IVET za podarjeni venec in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Franc Nahtigal

Ob izgubi drage žene in mame Vere ZAJC se iskreno zahvaljujem sodelavcem v tozdu PUM in v kadrovsko splošnem sektorju za cvetje, izrečena sožalja in spremstvo na njeni mnogo prerani zadnji poti.

Mož Vinko, sin Jože
ter sin Vinko in hči Vera Novak
z družinama

Ob smrti moje mame Ane VOJEVEC se vsem sodelavkam in sodelavcem iskreno zahvaljujem za sožalje in podarjeno cvetje.

TOZD ZSE
Anica Rossi

15 let sodelovanja

Delovni organizaciji ZVVZ Milevsko iz ČSSR in Titovi zavodi Litostroj letos praznujeta 15-letnico uspešnega sodelovanja na področju sindikalnih izmenjav.

Te izmenjave večina delavcev Litostroja dobro pozna, saj nas je mnogo, ki smo si prav na ta način sami ali s svojimi družinami ogledali Čehoslovaško, deželo številnih lepih

gradov, deželo z bogato kulturno zgodovino. Tako kot hodimo delavci Litostroja na Čehoslovaško, prihajajo delavci ZVVZ s svojimi družinami v Jugoslavijo — in sicer

predvsem v Fiesu, kjer ima Litostroj svoj počitniški dom, in v Funtanu pri Vrsarju v naše počitniške prikolice.

Ob tej obletnici sta naša delovna organizacija in ZVVZ Milevsko v začetku septembra organizirali delovno srečanje. Na povabilo ZVVZ Milevsko so odšli na Čehoslovaško predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov naše delovne organizacije, temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Tega delovnega srečanja so se udeležili tudi najzaslužnejši za to sodelovanje: Milan Vidmar, Mihael Žilavec, Franc Jevnikar, Ivo Sabol, in še drugi, odsoten pa je bil František Dvorak.

V počastitev tega jubileja je ZVVZ Milevsko pripravil svečanost, ki so se je udeležili direktor ZVVZ Josef Lipa, predsednik sindikata ZVVZ Václav Tvrdý, tajnik sindikata Karel Jelinek in drugi predstavniki podjetja ZVVZ oziroma njihovi družbenopolitični organizacij, med katerimi nam je bil najbolj znan František Andil. Predsednik sindikata ZVVZ Václav Tvrdý je pozdravil vse prisotne in se v svojem imenu ter v imenu vseh delavcev ZVVZ zahvalil za uspešno 15-letno sodelovanje.

Hkrati je izrazil željo vseh zaposlenih v ZVVZ, da bi se to sodelovanje razvijalo še naprej. Prav posebna zahvala je veljala vsem tistim, ki so bili pobudniki ali začetniki tega sodelovanja. Sindikat kolektiva ZVVZ je naši delovni organizaciji podaril sliko z motivom njihovega počitniškega letovišča Mozolov.

V imenu delavcev Litostroja se je gostiteljem zahvalil predsednik sindikata naše delovne organizacije Pavel Stupnikar, ki je izrazil zadovoljstvo nad uspešnim dolgoletnim sodelovanjem, željo po nadaljnjem izmenjavanju medsebojnih izkušenj in po sodelovanju.

Naši predstavniki pa niso obiskali le ZVVZ iz Milevskega, temveč tudi

delovni kolektiv Jucij Fučík iz Brna, s katerim si prav tako izmenjujemo sindikalne skupine. Tudi tu je bila izražena želja po krepitvi medsebojnih stikov.

Zadnje delovno srečanje pa je bilo srečanje s predstavniki kolektiva ČKD Blansko, s katerim naša delovna organizacija sodeluje predvsem poslovno, pa tudi na sindikalni ravni. Mimogrede naj omenim, da se bo to poslovno sodelovanje v bodoče še razširilo, okrepili pa bomo tudi stike med obema kolektivoma, saj takšno sodelovanje nudi možnost globljega spoznavanja obeh prijateljskih držav in njihovih kultur.

S. Mrkun

V pionirskem rekreacijskem centru »Mozolov« so nam predstavniki ZVVZ organizirali tovariško srečanje, kjer so bili prisotni najvišji predstavniki te tovarne in vsi tisti tovariši, ki so največ prispevali, da se je to sodelovanje 15 let uspešno odvijalo.

Mnoho našich spolupracovníků v uplynulých patnácti letech prožilo svoji zaslouženou dovolenou na březích slunného Jadrana. Ano, už je tomu

témto nadšencům patří srdečný dík i uznání, zejména však těm, kteří stáli u zrodu naší spolupráce. Trvalé a záslužné místo zde má zejména krajan

V 15-letnem sindikalnem sodelovanju Litostroja in ZVVZ iz Milevskega so prijatelji iz te tovarne objavili v svojem tedniku »Jiskra« prijetno novice.

»DELAJMO, KOT DA BO STO LET MIR,
IN PRIPRAVLJAJMO SE, KOT DA BO JUTRI VOJNA«. (TITO)

Prejeli smo vpoklic

Vpoklicali so nas, teritorialce iz naše delovne organizacije, na dnevno izpopolnjevanje pripadnikov teritorialnih enot šišenske občine.

Ko sem prejel vpoklic — vsak vpoklic človeka nekoliko vznemiri — sem šel najprej k našemu vojaškemu referentu po informacije. Navedel sem mu celo napačen datum vaj, zmotil sem se skoraj za mesec dni. Verjetno me je že dajala trema. Več kot desetletje nisem oblekel vojaške uniforme. Vojški referent v naši DO mi je pojasnil, kje lahko dvignem obleko in še vse, kar je bilo treba.

Nato me je določenega popoldneva žena zapeljala do zbornega kraja. Vreme je bilo lepo, napoved tudi, od te strani se ni bilo bati presenečenj — razen če se vreme ne bo ravnalo po napovedih vremenoslovcev. Že ob prihodu sem opazil Litostrojčane in nekatere znance s šišenskih ulic. Toliko lepše in bolje. Vedel sem še bolj malo o teritorialni obrambi in praktičnem delu. Lažje bo vprašati sodelavca iz tovarne ali pa znanca, kako ravnati v posameznem primeru in kako najbolje izvršiti nalogo.

Center je bil postavljen na zelo lepem kraju, na nekoliko dvignjeni terasi, blizu je bil gozd, v gozdu pa gobe. Marsikaterega vnetega gobarja je kasneje vleklo h gobam, pa smo se vendarle premagali. Nekaj samodisciplin, več pa zavesti, da smo prišli zaradi pridobivanja znanja v vojaških veščinah. Zato, da ne bi sovražnik mislil, da lahko počne karkoli v naši lepi domovini.

Kmalu po prihodu je bil sklican zbor. Presenetila so me slovenska povelja in občutek prijetne domačnosti, da si med svojimi ljudmi. Popolnoma drugačen odnos kot med služenjem vojaškega roka sredi petdesetih let. Vodja naše enote je bil tudi sodelavec iz tovarne, ki je znal ta prijeten občutek medsebojne povezanosti še poglobiti. Njegova povelja so bila povedana z občutkom, povedana tovarišem, ki hodijo po isti poti in bi jim pravzaprav ne bilo treba ničesar poveljevati, le povedati. V takem vzdušju sta potekala dva in pol dneva, kolikor so nas vzgajali in učili ter pripravljali na razmere v vojnem času. Sovražnik bo pač imel velike težave, da bi enoto, ki je sestavljena iz delavcev ene delovne organizacije ali krajevne skupnosti, kakorkoli onemogočil, še manj pa uničil.

Prihod v center — red in disciplina je osnovni pogoj pri vajah teritorialne obrambe. (Foto: E. L.)

Najprijetnejši del vaj je srečanje s kuharjem in vojaškim pasuljem (Foto: E. L.)

Teritorialci, ki branijo svoje tovarne in svoje družine in poznajo vsako pot svojega ožjega domovanja, so zelo trd oreh vsakemu, še tako dobro opremljenemu sovražniku. Na razgovoru po uspešno izvedeni vaji je namreč nekdo z dvomom v glasu povedal, da nekatera orožja niso več sodobna. Dobil je zelo odkrit odgovor. Starešina je brez zadrževanja odgovoril, da so tako orožje izdelovali še pred drugo svetovno vojno, vendar je za take namene, kot ga nameravamo uporabljati, še vedno učinkovito.

Če odkrito priznam, sem bil vesel, da sem spoznal delo in življenje med teritorialci in da sem med njimi. Na

straži, pri dobri hrani, na vajah ali med odmori — povsod sproščenost, vendar red in sodelovanje pri delu in pri dobri volji.

Upam, da so bili tudi starešine zadovoljni z nami in jim ni bilo treba uporabiti strožjih povelj ter zahtevati ostro vojaško disciplino.

Hvala za vse, kar smo pridobili, zahvaljujemo pa se tudi za prijeten zaključek dvodnevnih vaj, ki nam ga je pripravilo vodstvo učnega centra; posebno prisrčen in lepo izveden je bil nastop učenk in učencev osnovne šole Riharda Jakopiča.

V. K.

Športne igre delavcev ZPS

V soboto, 12. septembra, so bile v Ljubljani 7. športne igre delavcev ZPS. Organizator letošnjih iger sta bili delovni organizaciji Indos in Agrostroj iz Ljubljane. Igre so uspeli, ekipa Litostroja pa ni uspela obraniti prvega mesta, ki ga je sicer na teh tekmovanjih priborila že štirikrat.

Vendar ne smemo osvojeno drugo mesto imeti za neuspeh, saj to vsekakor ni. Na letošnjih igrah je sodelovalo kar 22 delovnih organizacij, združenih v ZPS, biti drugi od dvaindvajsetih pa tudi ni kar tako. Tekmovanje je tudi bolj zanimivo, če je konkurenca močna in zmagovalci ni znan že na začetku tekmovanja.

Letošnje igre so potekale na igriščih športnega parka Kodeljevo, vsi objekti za posamezne športne panoge so bili v neposredni ali bližnji okolici. Sodelovalo je okoli 800 tekmovalcev iz 22 delovnih organizacij. Tako so se igre od skromnih začetkov razvile v pravo množično športno manifestacijo delavcev, kar je prav gotovo pomemben dejavnik pri pospeševanju sodelovanja, spoznavanja, predvsem pa združevanja dela in sredstev med članicami ZPS.

Prireditve se je pričela s svečano otvoritvijo športnih iger, športnice in športnike so pozdravili predstavniki občine Bežigrad in združenja ZPS.

Po uvodnem delu so se tekmovalci razkropili po posameznih športnih igriščih, športni boj se je pričel in trajal vse do popoldneva. Tekmovalci so se srčno borili, nekateri z večjim, drugi seveda z manjšim uspehom, kar pa niti ni tako pomembno.

In kako so tekmovali naši športniki po posameznih športnih panogah?

— **Kegljači** so prepričljivo dosegli (tako kot lani) najboljši rezultat, predvsem pa so presenetila dekleta, ki so podrla ravno dovolj kegljev za odlično tretje mesto (lani sedmo).

— **Nogometaši** so pokazali izredno borben in kvaliteten nogomet,

tako da bi lahko bili za vzgled tudi predstavnikom iz prve nogometne lige. Do finala jim je šlo kot po maslu, odigrati so morali celo pet tekem. V zadnjih sekundah igre pa so nesrečno prejeli gol! Dala jim ga je ekipa STT, ki je odigrala samo tri tekme. Odločila je utrujenost.

— **Strelci** so pokazali dobro formo, čeprav niso osvojili prvega mesta. Drugo mesto je ponovitev uvrstitve z lanskimi igrami. Strelke, ki niso streljale v najboljši postavi, so osvojile sedmo mesto.

— **V namiznem tenisu** smo ponovno osvojili prvo mesto, čeprav tokrat z več truda, saj smo nastopili brez najboljšega igralca.

— **Šahisti** niso obranili prvega mesta z lanskimi igrami, pa nas vendar s tretjim mestom niso hudo razočarali.

— **Nad balinarji** pa bi lahko bili malce razočarani, ker so izpadli že v prvem kolu. Če ne bi naleteli na kasnejšega zmagovalca, če ne bi bilo

Obletnici dveh velikih mož

V septembru smo s prireditvami, razstavami, srečanji in simpoziji obeležili obletnici dveh vidnih predstavnikov slovenske kulture, dveh velikih mož slovenske književnosti.

4. septembra smo se spominjali 30-letnice smrti pisatelja LOUISA ADAMIČA, 28. septembra pa je minilo točno 150 let od rojstva pisatelja in jezikoslovca ter slovstvenega kritika FRANA LEVSTIKA. Čeprav sta živela v različnih obdobjih, v različnih okoljih in v različnih družbenih razmerah, imata oba vendarle nekaj skupnega: oba sta bila pisatelja in oba je prevečala velikanska ljubezen do domovine, do slovenskega naroda, do slovenskega človeka. S tem sta se tudi za vselej vpisala v knjigo velikih mož slovenske kulturne zgodovine.

LOUIS ADAMIČ se je rodil leta 1898 v vasi Blato pri Grosupljem, a se je še ne petnajstleten deček izselil v Združene države Amerike, kamor ga je gnala potreba po kruhu, po boljšem življenju. Kmalu je začel pisati, seveda v angleškem jeziku, čeprav je v sebi ohranil slovensko srce. Bil je poklicni pisatelj, sodeloval je v najpomembnejših ameriških revijah in časopisih in izdal vrsto novel in romanov. Med najbolj znanimi so: DINAMIT, SMEH V DŽUNGLI, VRNITEV V DOMOVINO, VNUKI, MOJA AMERIKA, KAKO TI JE IME, MOJA RODNA DEŽELA.

V svojih knjigah je prikazal predvsem življenje naših izseljencev v Ameriki, njihovo socialno problematiko v obdobju med obema vojnama, ohranil nam je pričevanje o času, v katerem je živel. Boril se je za odpravo krivic v Ameriki, v stari domovini in povsod v svetu.

Angažirano delo je imelo globok pomen v svojem času, tudi danes ostaja Adamičovo delo zgodovinski dokument.

Med drugo svetovno vojno, torej v obdobju porajanja Titove Jugoslavije, je dojel ves pomen in veličino našega narodnoosvobodilnega boja.

Za kratek čas je prišel na obisk v staro domovino, se srečal s Titom in na lastne oči spoznal resnično zgodovino naših narodov, ne tako, kot so jo v tistem času namerno izkrivljali naši sovražniki. Pripravljal je, a je ni dokončal, knjige o novi Jugoslaviji z naslovom OREL IN KORENINE, ki govori o tovarišu Titu, njegovem delu med vojno in po njej. Louis Adamič je svojo zvestobo boju za enakopravne demokratične interese v svetu in doslednost v mislih in naprednih dejanjih plačal z življenjem. Še danes je v skrivnost zavita njegova smrt, potem ko so ga obtožili protiameriškega delovanja.

Našli so ga mrtvega na goreči farmi v Milfordu v ZDA, tam so našli tudi v nafto namočene goreče cunje. Ali je bil ubit? Ali so ga prisilili k samomoru? Vsekakor je imel mnogo sovražnikov, ker je razkril pravo sliko našega narodnoosvobodilnega boja. Moral je umreti, ker je poznal resnico. In od takrat je minilo že trideset let...

FRAN LEVSTIK je po Francetu Prešernu eden najpomembnejših Slovencev v naši kulturni zgodovini. 150 let je minilo od njegovega rojstva v Spodnjih Retjah pri Velikih Laščah, čez 6 let pa bomo počastili 100-letnico njegove smrti. In vendar Levstik ni bil pomemben samo v svojem času, v času prebujanja slovenskega naroda, ustanavljanja političnih taborov, snovanja slovenske književnosti. Levstikovo delo je živo in pomembno še dandanes. Zavedamo se pomembnosti njegove vloge pri ohranitvi slovenskega naroda.

Bil je pesnik in pripovednik, literarni kritik, jezikoslovec in začetnik naprednega gibanja mladoslovencev, ki ni priznavalo avstroogrške oblasti ter se zavzemalo za samostojno državo. Življenje mu ni bilo mehko poslano, revnemu kmečkemu sinu, ki zaradi bolezni ni opravljal mature, je bila zaprta pot na univerzo. Preživljal se je kot domači učitelj, časnikar, politik, pisatelj in kritik, dokler ni telesno in duševno strtl umrl v Ljubljani kot skriptor licejske knjižnice.

Njegovi najpomembnejši deli sta Popotovanje od Litije do Čateža in Napake slovenskega pisanja, v katerih je postavil temelje slovenski realistični književnosti, svetoval pisateljem, kako naj pišejo in kaj naj opisujejo, svetoval jim je, naj jezik in snov črpajo iz življenja preprostega kmečkega človeka.

S tem je postavil temelj slovenski prozi.

Kdo ne pozna Levstikovih pesmi za otroke (Cvilimožek, Najdihojca, Dete se uči držati žlico)? Prav tako pa najbrž tudi ni Slovenca, ki ne bi poznal MARTINA KRPA, povesti, ki jo je napisal kot primer izpolnitve svojih literarnih zahtev. Martin Krpan je čudovita knjiga, namenjena vsem bralcem, razume jo odrasli in otroci. Silak Martin Krpan, ki pomaga avstrijskemu dvoru premagati Brdavska, simbolično predstavlja položaj izkoriščenega slovenskega naroda v avstroogrski monarhiji. Zaradi te osti je bila ta Levstikova povest enkratno pogumno dejanje.

Danes vedno bolj spoznavamo, da Fran Levstik ni bil le važen mejnik v slovenski literarni zgodovini, ampak da je še vedno dragocena vrednota našega narodnega življenja, sestavni del slovenskega literarnega, kulturnega in političnega ustvarjanja.

V. Tomc

omejitve časa pri igri, če bi imeli malo več sreče... Preveč čejev za boljši rezultat!

Seštevek vseh točk je dal tudi skupnega zmagovalca: letos je bila prva ekipa STT. Po končanem tekmovanju smo se vsi zopet zbrali na razglasitvi rezultatov, ob prijetnem družabnem srečanju pa smo si izmenjali izkušnje in kovali načrte za naprej, za nove poti našega združevanja in sodelovanja.

Na koncu naj omenimo, da so se organizatorji zelo potrudili za brezhibno izvedbo tekmovanja, pri katerem jim je pomagalo športno društvo Slovan.

Rezultati ekipe Litostroja po panogah:

Namizni tenis — 1. mesto

Kegljanje:

— moški — 1. mesto

— ženske — 3. mesto

Streljanje:

— moški — 2. mesto

— ženske — 7. mesto

Šah — 3. mesto

Nogomet — 2. mesto

Balinanje — 15. mesto

Skupna uvrstitev:

1. STT — 157 točk

2. LITOSTROJ 150 točk

3. METALNA — 132,5 točk

Prihodnje leto bodo športne igre delavcev ZPS v Novi Gorici, prireditelj bo delovna organizacija GO-STOL.

L. Sazonov

VESTI IZ PROIZVODNE

TOZD Montaža

Avгуст je mesec zasluženih dopustov in zbiranja novih delovnih moči, toda tudi mesec intenzivnega dela tistih, ki so ostali med tovarniškimi zidovi in skrbeli za nemoten potek proizvodnega procesa oziroma izpolnitev plana proizvodnje.

Kljub temu pa v našem tozdu ne moremo biti popolnoma zadovoljni z doseženo količinsko realizacijo, čeprav so vzroki zaostajanja za planom največkrat neodvisni od naše moči in hotenja.

Kako smo delali v avgustu in za koga?

TURBINE

Dve cevni turbini moči 40 MW za HE Čakovec sta že montirani in pripravljeni za prevzem. Odprema naročnika je predvidena sredi meseca septembra. Glavni deli drugega agregata so še v procesu obdelave, medtem ko je oprema regulacij dokončana, z izjemo določenih delov iz uvoza in domačega trga, potrebnih pri preizkusni montaži.

Prva in druga obloga sesalnih cevi za HE Solkan sta pripravljene za transport, tretjo oblogo, ki je naknadno naročena, pa še izdelujemo. Tudi polizdelke nosilcev termina za prvi agregat dokončujemo in pripravljamo za mehansko obdelavo.

Skrbimo tudi za to, da se za potrebe na terenu pripravi in pravočasno dobavi vsa potrebna oprema. Dvojni filter za vodo s cevno instalacijo za HE VRLA je že odpremljen, manjkajo pa nekateri deli iz uvoza za kompletiranje ostalih podskupin.

Na rezervnem Francisovem gonilniku smo izvršili težiščenje in površinsko zaščito, tako da je pripravljen za odpremo naročniku — HE Jablanica.

Dve Francisovi turbini z vodilnikom za HE Golubić sta uspešno preizkušeni in dostavljeni naročniku. Dva regulatorja tlaka je naročnik že prevzel in čakata odpremo, medtem ko so pripadajoče tlačne naprave v preizkusni montaži. Tudi tukaj se pojavljajo težave zaradi manjkajočih delov iz uvoza in domačega trga, vendar se je situacija v avgustu izboljšala in je delo potekalo nemoteno.

Hidroelektrarni Grabovica smo dostavili opremo za prvi agregat, regulacijske cevovode, dva servomotorja vodilnika in šest zračnih ventilov. Oprema za drugi agregat pa je še v obdelavi, razen delov za tlačne naprave, ki so že mehansko obdelani.

Rezervne dele za HE DONKEA že odpremljamo, medtem ko so za HE KAMBURU že odpremljeni.

Vse cevovode za HE OBROVAC smo poslali na teren. Dobili pa smo tudi predvodilnik, ki je v fazi predobdelave, nato se bo pričela sestava zvarjenja. Dobavljeni so še ulitki iz uvoza za zvarjenje za sestavo lopute ter ohišja in telesa kroglastih zasunov.

ŽERJAVI

Za HE Obrovac smo začeli montirati ročni mostni dvigali RMD 5t x 7,5m. Zaradi manjkajočih delov iz uvoza se pojavljajo težave pri montaži električnega mostnega dvigala EMD 225/50t x 28t x 12,6m.

V zaključni fazi montaže oziroma na preizkusu je elektro dvonosilni maček (32 x 16) t x 8 m z vrtljivo travervo, namenjen železarni Jesenice.

Pospešeno montiramo most petega polarnega žerjava za ZSSR, medtem ko je 400t maček v zaključni fazi.

Merkurju Kranj smo že dobavili most za elektro mostno vilično dvigalo EMVD 5t x 26m, maček za to dvigalo pa je v končni fazi montaže in preizkusa. Cementarni ŠAR smo dobavili dva čelna nosilca za električno dvigalo EMD 5t x 15m. Za Energoinvest Sarajevo je v pospešeni montaži maček za električno mostno dvigalo EMD (160 x 30) t x 24,75m, sklopi mostu pa so dobavljeni koope- rantu na Korčuli, kjer že poteka montaža.

REDUKTORJI

Montaža tretje serije zobniških prevodnikov za ZSSR poteka nemoteno, ker smo pravočasno dobili vse ležaje iz uvoza.

Montiramo tudi dva zobniška prenosnika za glavni dvig in sicer zobniški prenosnik RMAD 22-225 + 230 V za HE Obrovac, zobniški prenosnik MAC 27-193 V pa za Energoinvest Sarajevo. Hitimo montirati zobniški prenosnik AV 70-6,15c, ki bo razstavljen na Zagrebškem velesejmu, potem pa ga bo prevzel naročnik — Ingra Zagreb.

CEMENTARNE

Crveni zastavi iz Kragujevca odpošljamo zadnje sklope in dele za transport pepela, Cometu Zreče pa dostavljamo opremo za brusilni stroj ter bandaže, vendar brez potrebnih delov iz uvoza.

Vijačni material za čelne in predelne stene mlina dostavljamo Cementarni Kakanj. Poleg tega, da že dostavljamo vijačni material, smo pričeli tudi montažo predelne stene za Cementarno Koromačno.

ČRPALKE

Dve črpalki ČRP. 5 CN 3 za INO Lendava sta na preizkusu, medtem ko so štiri črpalke VI 4/45 s pripadajočimi cevovodi in armaturo za Komunalec Skopje dokončane in predane odpremi.

Za Komunalno podjetje Domžale pripravljamo odpremo ČRP. VO 17/14 — V. Različnim naročnikom pa smo dostavili veliko rezervnih delov, električnih sklopov itd.

DIESELSKI MOTORJI

Dokončali in odpremili smo multiplikator za Uljanik Pulj dva motorja tipa 5T 23-LH in en motor 3T 23-LH za prvo gradnjo smo dokončali in odpremili ladjedelnici »3. Maj« — Reka. Z enakimi tipi motorjev, vendar za drugo gradnjo, pa so težave zaradi pomanjkanja delov uvoza.

Za Ladjedelnico Trogir dokončujemo tri motorje tipa 6T 23-LH.

V začetni fazi dela je dieselski motor GS 28-LH za »3. Maj« — Reka, imamo pa velike težave pri pripravi in izdelavi orodja ter pri dobavi delov iz uvoza.

V TOZD MONTAŽA je celotna količinska realizacija v avgustu 46,6 odstotkov, kumulativna količinska realizacija januar—avgust pa je 75 odstotna v primerjavi s planirano.

Vuković

TOZD PPO

TOZD Proizvodnja preoblikovalne opreme je imela v mesecu avgustu 1981 po gospodarskem dinamičnem načrtu predvideno proizvodno realizacijo 200 ton. Realizirali smo samo 104 tone ali 52 odstotkov proizvodnje, blagovne proizvodnje pa smo odpravili samo 62 ton ali 31 odstotkov. Dosežena kumulativna proizvodna realizacija je bila 1416 ton, to je 62 odstotkov osemesečnega gospodarskega načrta, ki znaša 2300 ton. Kumulativna blagovna realizacija za isto obdobje pa je bila 1013 ton oziroma 44 odstotkov.

Glede na gospodarski načrt za leto 1981, ki predvideva 4000 ton proizvodne realizacije, smo dosegli v osmih mesecih samo 35 odstotkov proizvodne in 25 odstotkov blagovne realizacije.

V primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta je proizvodna realizacija večja za 28 odstotkov.

V avgustu 1981 smo iz dogovorene realizacije večjega števila preoblikovalnih strojev poslali naročnikom samo štiri. Naše stroje so prejeli: TAM Maribor — hidravlični hitri sekalnik HSC-1-40 (P-62623), Prva Petoletka Trstenik — hidravlični preoblikovalnik HVO-2-100 (P-62615) in Stankoimport ZSSR — dva hidravlična zapogibnika HKOC-1-250-5000 (P-93118), izpad iz meseca julija.

V montaži nove proizvodne hale pospešeno montiramo večje število preoblikovalnih strojev, vendar so težave zaradi njihovega kompletiranja. Manjkajo določeni deli, ki še niso materialno zagotovljeni ali pa jih še mehansko obdelujemo. Če bomo uspešno odpravili težave s kompletiranjem naročil, bomo predvidoma v septembru in v zadnjem četrtletju realizirali 650 ton blagovne proizvodnje.

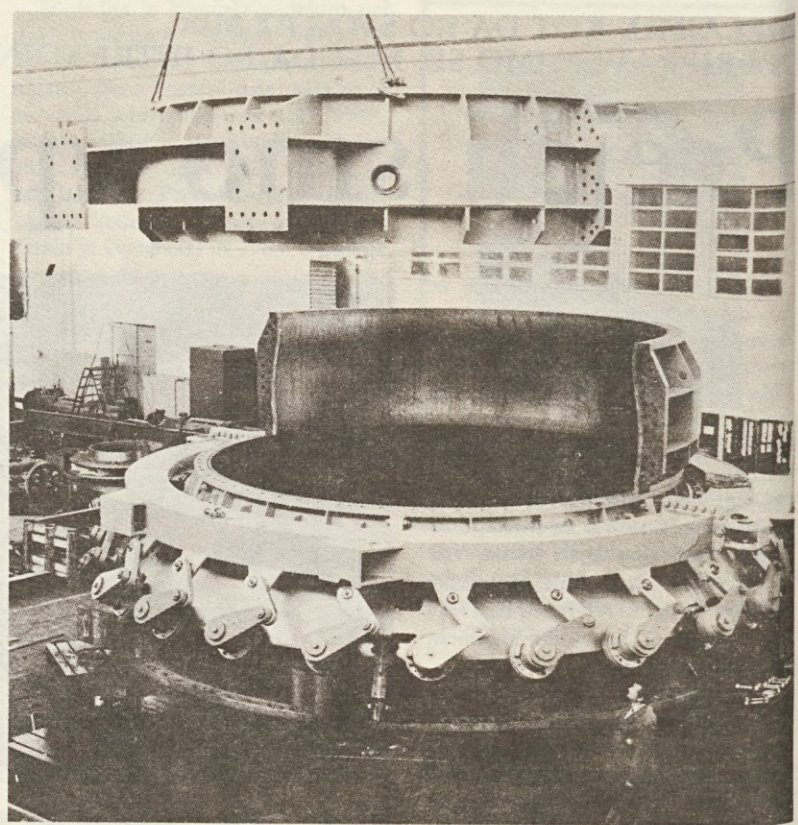
L. Gorjanc

TOZD PUM Livarne

Poleg same proizvodnje ulitkov je v našem tozdu še čutiti velik napor posameznih delavcev pri izgradnji nove livarne težkih jeklenih ulitkov. Ker gradbena dela lepo potekajo, je velika skrb za pravočasno opremo, ki je potrebna za normalno obratovanje. Posebno moramo pohiteti z izdelavo žerjavov, ki jih v celoti izdelujemo v naši delovni organizaciji. Opozoriti je treba vse sodelujoče, da svoje naloge izvršijo v roku, ki je predviden. Kljub temu, da dela na žerjavih v posameznih obratih lepo napredujejo, smo zaskrbljeni zaradi nekaterih odkovkov in izdelkov, ki

Majstr! Evo, tle so vsi papirji za tisti šrauf!

HE ČAKOVEC

Montaža prvega vodilnika je končana. Še poizkusna montaža vodilnikovega obroča na vodilnik, in na gradbišče bomo odpremili zadnji sklop turbinske opreme za prvi agregat. Tehnologija montaže na terenu zahteva, da moramo prepeljati na gradbišče že zmontiran vodilnik z regulatorjem. (Foto: J. Jereb).

jih naša nabava še ni uspela preskrbeti, so pa ključnega pomena.

V začetku septembra meseca smo imeli že kar lepo utečeno proizvodnjo ulitkov; po končanih dopustnih dneh pa se je pokvarila 6-tonska peč. Vsekakor bo to ovira v redni proizvodnji, posebno za težke ulitke, katere ne bomo mogli uliti, dokler ne bo okvara odpravljena oz. odstranjena. Izpeljali smo vse, da bo ta izpad čim manj boleč in da peč čimprej usposobimo za obratovanje.

Poleg navedenega primera smo imeli zastoj rednega dela v sivi livarni, ker ni bila pravočasno dobavljena furanska smola za peščene mešanice. Posledica tega bo, da ne bomo mogli izdelati toliko ulitkov, kot smo jih predvideli v septembru mesecu.

V začetku tega meseca smo se v našem tozdu seznanili z izdelavo ulitkov za 6 Kaplanovih turbin HE HADITHA, ki jih bomo gradili v Iraku. Kljub temu, da bodo nekatere dele turbin izdelali v ČKD Blansko, bomo tudi pri nas izdelali skoraj 1200 ton ulitkov iz jeklene litine. Zelo zahtevni ulitki bodo za spodnji vodilnikov obroč, ki po teži posameznih delov presegajo talilne zmogljivosti obstoječih peči. Zato je še večja potreba, da pohitimo z gradnjo nove livarne, ki bo omogočala izdelavo takšnih ulitkov.

Izdelava ulitkov poteka v danih možnostih, posebno na področju reduktorske in proizvodnje dieselskih motorjev.

Na področju blagovne proizvodnje ulitkov smo pričeli izdelovati

večje količine ladijskih delov za ladjedelnico Split. Prav tako je v postopku izdelava večjega števila obložnih plošč za češke cementarne, ki jih bomo morali izdelati do konca oktobra.

A. Gruden

TOZD Obdelava

Pri spremljanju proizvodnje s količinskega vidika ugotavljamo, da ostajajo še naprej iste značilnosti kot doslej. Gre za kontinuirano presežanje planiranih količin norma ur. Tako smo na primer v juliju izvršili 91.000 norma ur, kar je za 1 odstotek več kot smo planirali. V kumulativnem dosegu za obdobje januar-julij je rezultat boljši za 30.000 norma ur.

Posebno pozornost pa posvečamo komisijam tako imenovane dogovorene realizacije. Delavski svet tozda OB je za te komisije po proizvodnih vrstah zadolžil odgovorne posameznike, ki skrbijo za pravočasno izdelavo teh komisij. Redna poročila obravnava delavski svet in zavzema določena stališča. Največje težave nastopajo zaradi ozkih grl na posameznih delavnih mestih. Ker je naš strojni park dokaj zastarel, obstaja potencialna možnost izpada zaradi preobremenjenosti strojev.

Proizvodnjo pa spremljamo tudi s stroškovnega vidika. Mesečno spremljamo vložek v proizvodnjo in gibanje stroškov po posameznih komisijah. Pri primerjavah med stroški in realizacijo ugotavljamo uspešnost poslovanja tozda v tekočem mesecu in kumulativno. Pri tem so velikega pomena tako imenovani režijski stroški. Če si malo podrobneje pogledamo le-te, lahko ugotovimo naslednje: v obdobju januar-julij letošnjega leta znašajo ti stroški 263.091.412 din, kar je 57 odstotkov plana, ker je en odstotek manj kot smo planirali za to obdobje. V primerjavi z istim obdobjem lani, so večji za 30 odstotkov, kar lahko pojasnimo kot posledico večjega vložka v proizvodnjo in rast cen. Naša naloga je boriti se za čim manjše režijske stroške. Gre predvsem za zmanjšanje tistih postavk, ki so nepotrebne oziroma pretirano visoke. To je naša stalna naloga.

P. Hajdinjak